

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TER HOOGTE VAN DE VINKSTRAAT, WIJGMAALSESTEENWEG EN WAKKERZEELSESTRAAT TE HAACHT 20793V

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 1556

Rapport opgemaakt door:

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

mei 2021

Projectnummer.: 30850

Projectcode OE.: 2021D197

Projectnummer (extern): 20793V

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Vinkstraat, Wijgmaalsesteenweg en Wakkerzeelsestraat te Haacht (prov. Vlaams-Brabant)

Auteur

Anna De Rijck

Projectnummer

- 30850 (intern)
- 20793V (extern)
- 2021D197 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Aartselaar, mei 2021

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1556

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
Versie	Datum	Status
V0	27/04/2021	Interne draft
V1	21/05/2021	Externe draft
V2	26/05/2021	Definitieve versie

Projectteam	
Functie	Naam
Projectleider	Anna De Rijck
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

Deel 1: Verslag van resultaten

Lijst van figuren	5
Lijst van tabellen	6
1.1 Thesaurus.....	7
1.2 Administratieve gegevens.....	7
1.3 Doel van het onderzoek.....	8
1.4 Aanleiding van het onderzoek	8
1.5 Afbakening onderzoeksgebied	8
1.6 Onderzoeksstrategie.....	9
2 Aard van de bedreiging	11
2.1 Huidige situatie	11
2.1.1 Riolering.....	11
2.1.2 Terrein voor grondverbetering	11
2.2 Toekomstige situatie.....	12
2.2.1 Riolering.....	12
2.2.2 Pompstations	13
2.2.3 Nieuwe en te herprofilen grachten	13
2.2.4 Terrein voor grondverbetering	13
2.2.5 Rooien van bomen	14
2.2.6 Wegenis	15
2.2.7 Impact op archeologie	15
3 Assessmentrapport: landschappelijke analyse.....	23
3.1 Topografische situering	23
3.1.1 Topografie.....	23
3.1.2 Hoogtemodelkaarten.....	24
3.1.3 Hoogteverloop	25
3.2 Bodemkundige en geografische situering	27
3.2.1 Bodemkaart	27
3.2.2 Quartairgeologische kaart	30
3.2.3 Tertiairgeologische kaart	31
3.2.4 Bodemerosiekaart	32
3.2.5 Bodembedekkingskaart	33
4 Assessmentrapport: archeologische voorkennis.....	34
4.1 Historische achtergrond	35
4.1.1 Haacht.....	35
4.1.2 Wespelaar	35
4.2 Inventarissen Onroerend Erfgoed	36
4.2.1 Beschermde, vastgestelde en wetenschappelijke inventarissen	36
4.2.2 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)	37
4.2.3 Reeds bekrachtigde archeologienota's, nota's en archeologierapporten.....	41
4.3 Cartografische bronnen	44
4.3.1 Fricxkaart (1712).....	44
4.3.2 Villaretkaart (1745-1748).....	45
4.3.3 Droite du Camp de Malines pris par l'infanterie de l'armée du Roi (1747)	46

4.3.4	Ferrariskaart (1771- 1778).....	46
4.3.5	Atlas der Buurtwegen (1841).....	48
4.3.6	Vandermaelen kaart (1846 – 1854)	49
4.3.7	Poppkaart (1842-1879).....	50
4.4	Recente landschapsveranderingen.....	51
5	Besluit en samenvatting	56
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	59
7	Bibliografie.....	60
7.1	Literaire bronnen	60
7.2	Websites	60

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB met weergave van het onderzoeksgebied	10
Figuur 2: Luchtfoto (middenschalige winteropname, 2020) met weergave van het onderzoeksgebied	10
Figuur 3: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het terrein voor grondverbetering (en begin van het tracé)	12
Figuur 4: Aanduiding terrein voor grondverbetering op de GRB met in het blauw het deel dat in gebruik zal genomen worde	14
Figuur 5: Te rooien bomen ter hoogte van toekomstige wegenis (Initiatiefnemer 2021)	14
Figuur 6: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat aan het westelijke uiteinde van het tracé (Initiatiefnemer 2021)	16
Figuur 7: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat ter hoogte van ter hoogte van het centraal westelijke deel (Initiatiefnemer 2021)	17
Figuur 8: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat ter hoogte van het centraal oostelijke deel (Initiatiefnemer 2021)	18
Figuur 9: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat ter hoogte van het uiterst oostelijke deel (Initiatiefnemer 2021)	19
Figuur 10: Toekomstige situatie ter hoogte van de Wijgmaalsesteenweg (Initiatiefnemer 2021)	20
Figuur 11: Dwarsdoorsnede nummer 2 (aangeduid op Figuur 5)	21
Figuur 12: Dwarsdoorsnede nummer 6 (aangeduid op Figuur 7)	22
Figuur 13: Dwarsdoorsnede nummer 5 en 7 (aangeduid op Figuur 7)	22
Figuur 14: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.....	23
Figuur 15: DHM kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de waterlopen in de omgeving	24
Figuur 16: DHM Vlaanderen II (Skyview factor 0,25 m) met aanduiding van het onderzoeksgebied. .	25
Figuur 17: Hoogteprofiel ter hoogte van het wegtracé van de Vinkstraat (Geopunt 2021).....	25
Figuur 18: Hoogteprofiel ter hoogte van het wegtracé van de Wijgmaalsesteenweg (Geopunt 2021)	26
Figuur 19: DHM met weergave van het terrein voor grondverbetering (TVG) en de hoogtelijnen	26
Figuur 20: Hoogteprofielen ter hoogte van terrein voor grondverbetering (Geopunt 2021)	27
Figuur 21: Bodemkaart met weergave van het onderzoeksgebied	29
Figuur 22: Bodemkaart met weergave van het terrein voor grondverbetering	29
Figuur 23: Quartaire sequenties ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021).....	30
Figuur 24: Quartairgeologische kaart met weergave van het onderzoeksgebied	30
Figuur 25: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	31
Figuur 26: Bodemerosiekaart (2019) op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.	32
Figuur 27: Bodembedekkingskaart (2015) met aanduiding van het onderzoeksgebied	33

Figuur 28: Erfgoedwaarden uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied	37
Figuur 29: Weergave van CAI waardes in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied	38
Figuur 30: Uittreksel uit de KW-linie in kaart met de eerste en tweedelijns gevechtbunkerslijnen en het antitankcentrum te Haacht zelf	40
Figuur 31: GRB met weergave van de reeds bekrachtigde archeologienota's en nota's in de omgeving rondom het onderzoeksgebied	43
Figuur 32: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	44
Figuur 33: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	45
Figuur 34: Onderzoeksgebied op La Droite du Camp de Malines uit 1747 (Gravure uit J.B. De Sahuguet d'Espagne, Histoire du Maréchal Comte de Saxe)	46
Figuur 35: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	47
Figuur 36: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied	48
Figuur 37: Vandermaelen kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	49
Figuur 38: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied	50
Figuur 39: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1971) met weergave van het onderzoeksgebied	51
Figuur 40: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied	52
Figuur 41: Orthofotomozaïek (middenschalige zomeropname uit 2000-2003) met weergave van het onderzoeksgebied	53
Figuur 42: Orthofotomozaïek uit 2014 (middenschalige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied	54
Figuur 43: Orthofotomozaïek uit 2020 (middenschalige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied	55

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Administratieve gegevens	7
Tabel 2: Geraadpleegde bronnen (Cartesius; Geopunt, Inventaris Onroerend Erfgoed 2021).	34
Tabel 3: Opsomming bouwkundige erfgoedwaarden aan het onderzoeksgebied (Onroerenderfgoed 2020)	36
Tabel 4: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2020)	40

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, rioleringswerken, gracht(her)aanleg, terrein voor grondverbetering, kampement, linie

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 30850	Onroerend Erfgoed: 2021D197
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	Rioleringswerken langsheen RW 286 Vinkstraat vanaf Wijgmaal
- Straat + nr.:	Wakkerzeelsestraat tegenover nummer 123 Vinkstraat (volledig) Wijgmaalsesteenweg (vanaf kruising met Vinkstraat tot aan huisnummer 88)
- Postcode:	3150
- Fusiegemeente:	Haacht
- Land:	België
Lambertcoördinaten (1972 EPSG: 31370)	Xmin:170094.10, Ymin:182765.47 Xmaw:171465.06, Ymax:183047.16
Kadaster	
- Gemeente:	Haacht
- Afdeling:	3, AFD Wespelaar
- Sectie:	B
- Percelen:	Wegtracé op openbaar domein Terrein voor grondverbetering ter hoogte van perceel 108
Onderzoekstermijn	April 2021

Tabel 1: Administratieve gegevens

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate het archeologisch bodemarchief bedreigd wordt door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven:

1. Er wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein.
2. Er wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn gebleven en in hoeverre deze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken.
3. Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de initiatiefnemer. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek, *in situ* bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de geplande rioleringswerken ter hoogte van de Vinkstraat, Wijgmaalsesteenweg en Wakkerzeelsestraat te Haacht (provincie Vlaams-Brabant). De geplande werken houden het volgende in:

De geplande werken houden het volgende in:

- Nieuwe riolering
- Aanleg 2 pompstations
- Grachten geherprofileerd of nieuw gegraven
- Heraanleg wegenis
- Aanleg terrein voor grondverbetering
- Bomen rooien

De geplande werkzaamheden worden beschouwd als een ingreep in de bodem. De lengte van het lijntracé overschrijdt de grens van 1 km (1.485m) en de ingreep in de bodem (25.260m²) overschrijdt de grens van 1.000 m² buiten het gabarit. Het onderzoeksgebied is daarnaast niet binnen een archeologische zone en/of beschermde archeologische site gelegen. Om deze redenen moet er in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet, voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerenderfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het onderzoeksgebied.

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

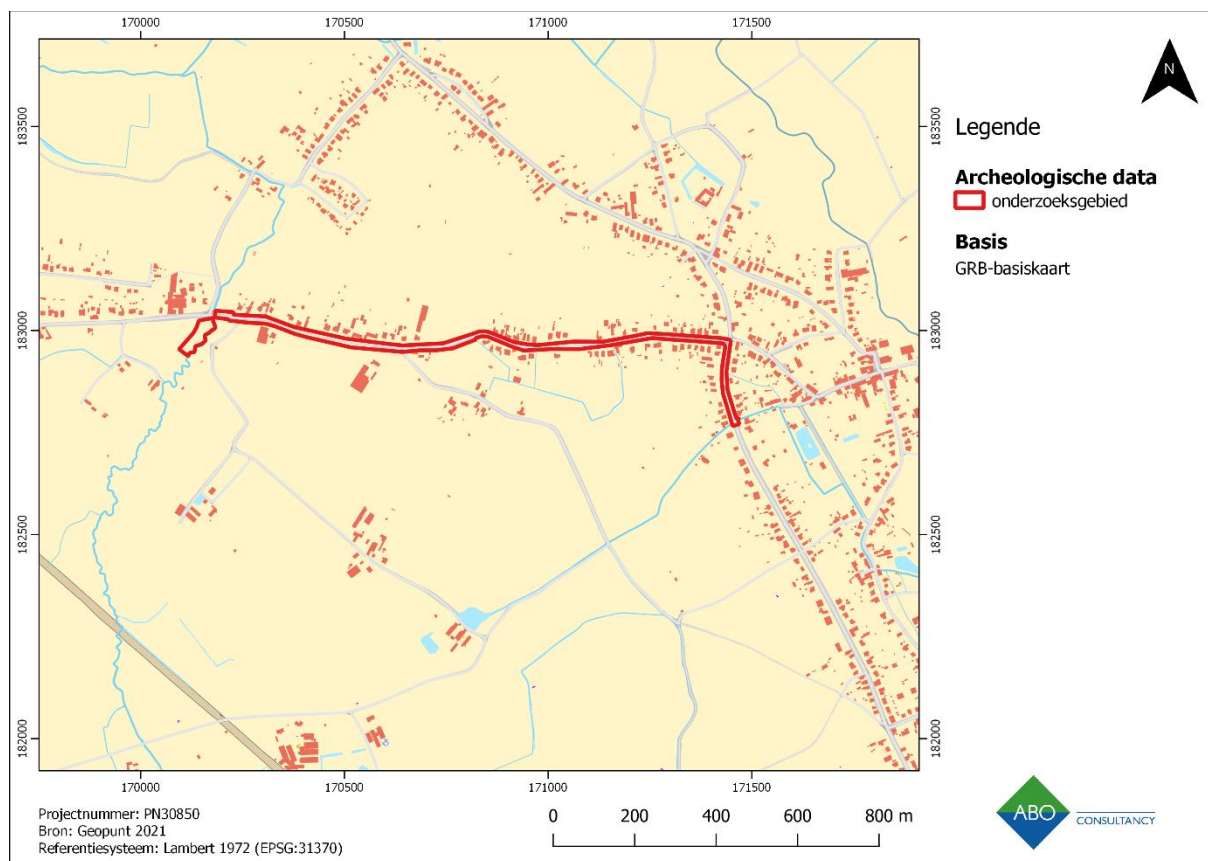
Het onderzoeksgebied bestaat uit het wegtracé ter hoogte van de Vinkstraat en de Wijgmaalsesteenweg van aan de kruising met de Vinkstraat tot aan huisnummer 88. Daarnaast zal ook perceel 108 ter hoogte van de Wakkerzeelsesteenweg (tegenover huisnummer 123) in gebruik genomen worden als terrein voor grondverbetering. De totale oppervlakte van dit terrein bedraagt 3.268m² maar er zal slechts 2.500m² van in gebruik genomen worden (Figuur 1 en Figuur 2).

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

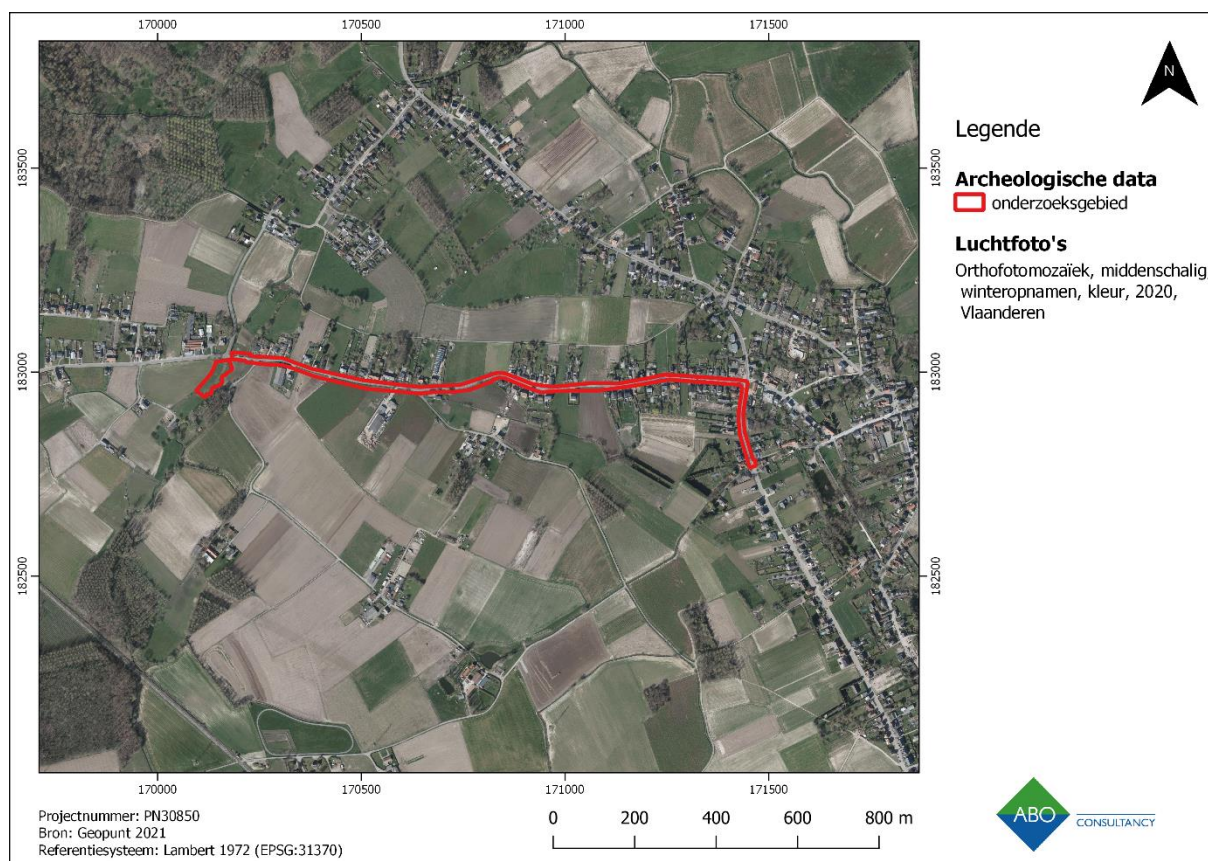
De volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het studiegebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werd zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geven inzicht in het archeologisch potentieel van het studiegebied (hfst 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken teneinde de impact van deze werken te bepalen en een advies te formuleren.

Figuur 1: GRB met weergave van het onderzoeksgebied

Figuur 2: Luchtfoto (middenschallige winteropname, 2020) met weergave van het onderzoeksgebied

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

2.1.1 RIOLERING

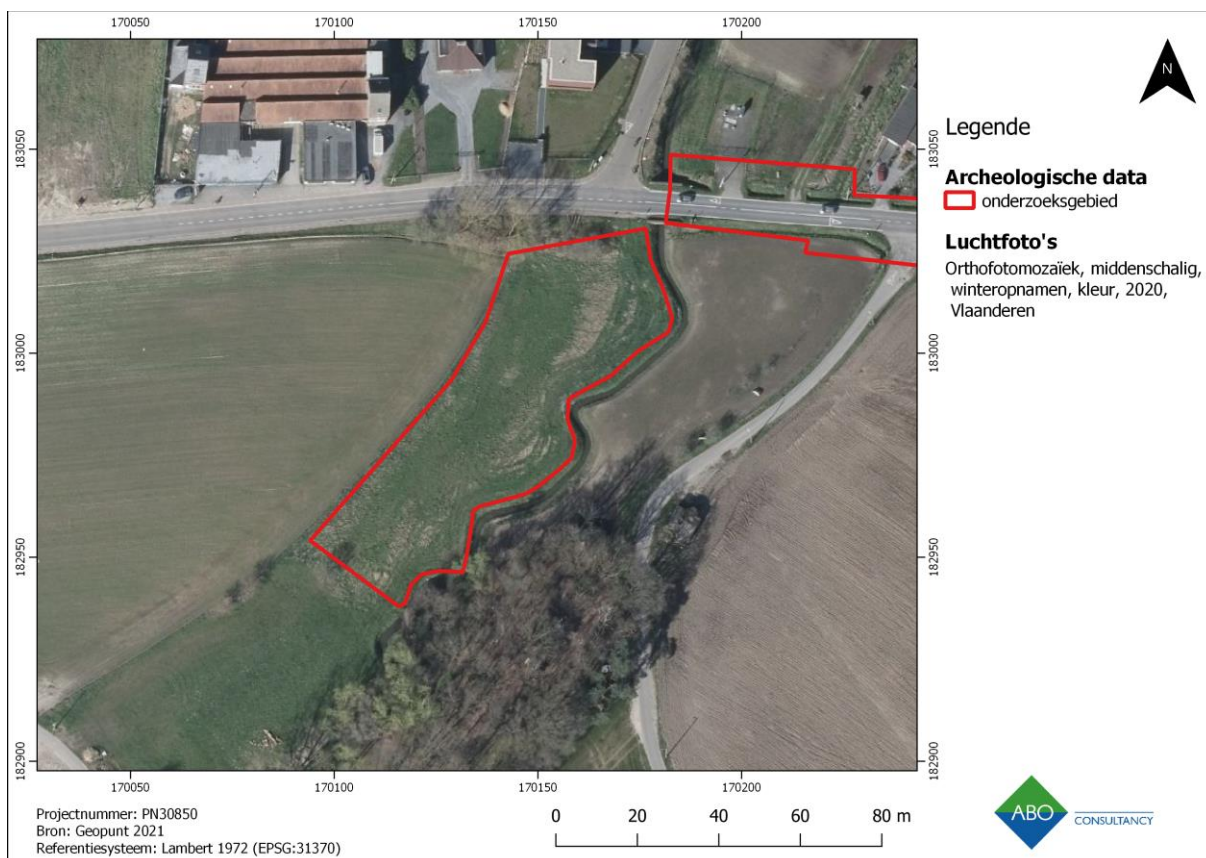
Ter hoogte Wijkmaalsesteenweg is momenteel een gemengde riolering aanwezig. Deze zit op haar diepste punt op 2,85m-MV en op het minst diepe punt op 2,65m-MV. Ter hoogte van het grootste deel van het tracé van de Vinkstraat zijn op regelmatige afstanden en langs beide zijden van de weg ingebuisde waterlopen (grachtsegmenten) aanwezig. Aan de oostzijde van het plangebied loopt de Leibeek aan de zuidzijde van het tracé, hier watert het hemelwater dan ook via deze beek af. De Leibeek loopt verder via de westzijde van de Wijkmaalsesteenweg.

Het wegtracé is reeds verhard met een asfaltverharding. Door de aanleg hiervan is het bodemarchief tot ca. 0,4 à 0,5m-mv diepte verstoord. Plaatselijk komt een verhard fietspad of grachtsegment voor. Voor het overige bevinden er zich al dan niet verharde bermen naast de rijweg.

Onder de bermen zijn nutsleidingen aanwezig. Deze bevinden zich op een diepte van ca. 1 m-mv. Af en toe dwarst één van deze nutsleidingen de rijweg of steken deze schuin de weg over. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval ter hoogte van de Vinkstraat tussen de Groenstraat en huisnummer 25 en tevens ter hoogte van de Wijkmaalsesteenweg.

2.1.2 TERREIN VOOR GRONDVERBETERING

Ten zuiden van het punt waar de Wakkerzeelsestraat, Brugstraat en Vinkstraat samenkomen wordt een terrein voor grondverbetering voorzien met een totale oppervlakte van 3.268m². Hier zal evenwel slechts 2.500m² van in gebruik genomen worden. Het bevindt zich ter hoogte van perceel 108, ten zuiden van Wakkerzeelsestraat 123 en is in gebruik als weiland of braakliggend terrein.

Figuur 3: Luchtfoto (2020) met aanduiding van het terrein voor grondverbetering (en begin van het tracé)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De hier getoonde ontwerpgegevens werden aangeleverd door de initiatiefnemer en zijn als bijlagen aan dit document toegevoegd. De dieptes die op deze plannen zijn weergegeven, betreffen de BOK-waarde (diepte van de binnenkant van de onderkant van de buis) en zijn exclusief fundering. Om de uit te graven diepte te bepalen dient hier dan ook ca. 50 cm bijgeteld te worden. De dieptes die hieronder worden weergegeven staan steeds voor de BOK tenzij anders vermeld.

2.2.1 RIOLERING

Binnen het onderzoeksgebied zal een nieuwe gescheiden riolering (Figuur 6 tot en met Figuur 10) worden aangelegd.

De nieuwe DWA-riolering zal worden aangesloten op bestaande lozingspunten. Het is een gravitaire leiding met een constante diameter van 250mm en een totaal aantal meters van circa 1.680m. Deze watert af van aan de Vinkstraat 29 richting het westen tot aan het pompstation (PS1) ter hoogte van het kruispunt met de Groenstraat. De leiding verloopt hier van 11,11 naar 8,94m TAW. Voorts wordt er van aan datzelfde punt (Vinkstraat huisnummer 29) ook afgewaterd richting het oosten tot het kruispunt met de Wijgmaalsesteenweg. Het niveauverloop bedraagt hier 11,08 tot 9,28m TAW. Ter hoogte van het eerder vernoemde pompstation (PS1) wordt het afvalwater opgepompt en watert het af (van 11,24 naar 7,45m TAW) richting het westen naar de Lipsebeek. Ter hoogte van de Wijgmaalsesteenweg zal het vuilwater afwateren van noord naar zuid (9,31 naar 8,19m TAW¹). Dit is

¹ = van 2,7 naar 3,81m-MV

dieper dan waar de huidige riolering zich bevindt. Ter hoogte van dit zuidelijke punt vertrekt er vanuit een pompstation (PS2) een gestuurde persleiding van ca 200m lang die het afvalwater van de huizen ten oosten van de steenweg oppompt en terug naar het noorden stuwt. Deze leiding ligt in het noorden op 10,90 en in het zuiden op 10,40m TAW. Tenslotte is een bijzonderheid dat er ter hoogte van de Vinkstraat tussen huisnummers 29 en 16 een ontdubbelde DWA-leiding voorkomt. Gezien de ondiepe ligging van de RWA-leiding, zou het onmogelijk zijn om de huizen aan beide zijden naar 1 DWA-streng te brengen. Om deze reden werd deze ontdubbeld. De diepte waarop de DWA-riolering zal komen te liggen varieert tussen 1,5 en 4,3m-MV. De sleuf waarin de leidingen zal komen te liggen is 2 à 5m-MV diep en is 1,3m breed. De persleiding komt in dezelfde sleuf te liggen als de DWA-leiding.

Plaatselijk zal waar geen grachtsegmenten voorkomen ook een nieuwe RWA-riolering voorzien. Deze zal worden geplaatst ter hoogte van de Vinkstraat 68-66, is er 55m lang en heeft een diameter van 400mm; ter hoogte van de Vinkstraat 57-45 is ze 130m en heeft ze een diameter van 600mm; ter hoogte van de Vinkstraat 29 tot aan het kruispunt met de Wijgmaalsesteenweg is ze 311m lang met een diameter van 700mm en tenslotte van aan het kruispunt tot aan de Wijgmaalsesteenweg 77 is ze 190m lang en 700mm dik. De diepte waarop de DWA-riolering zal komen te liggen varieert tussen 1,3 en 1,8m-MV. De sleuf waarin de leidingen zal komen te liggen is 1,8 à 2,3m-MV diep en is 1,4 à 1,7m breed.

2.2.2 POMPSTATIONS

Een eerste pompstation (PS1) wordt voorzien ter hoogte van de kruising van de Vinkstraat met de Groenstraat en meet 4,5m bij 2m. De kuil die hiervoor dient gegraven te worden is 5,8m diep. Een tweede pompstation (PS2) meet 4 bij 7m. De kuil die hiervoor dient gegraven te worden is 5,5m diep

2.2.3 NIEUWE EN TE HERPROFILEREN GRACHTEN

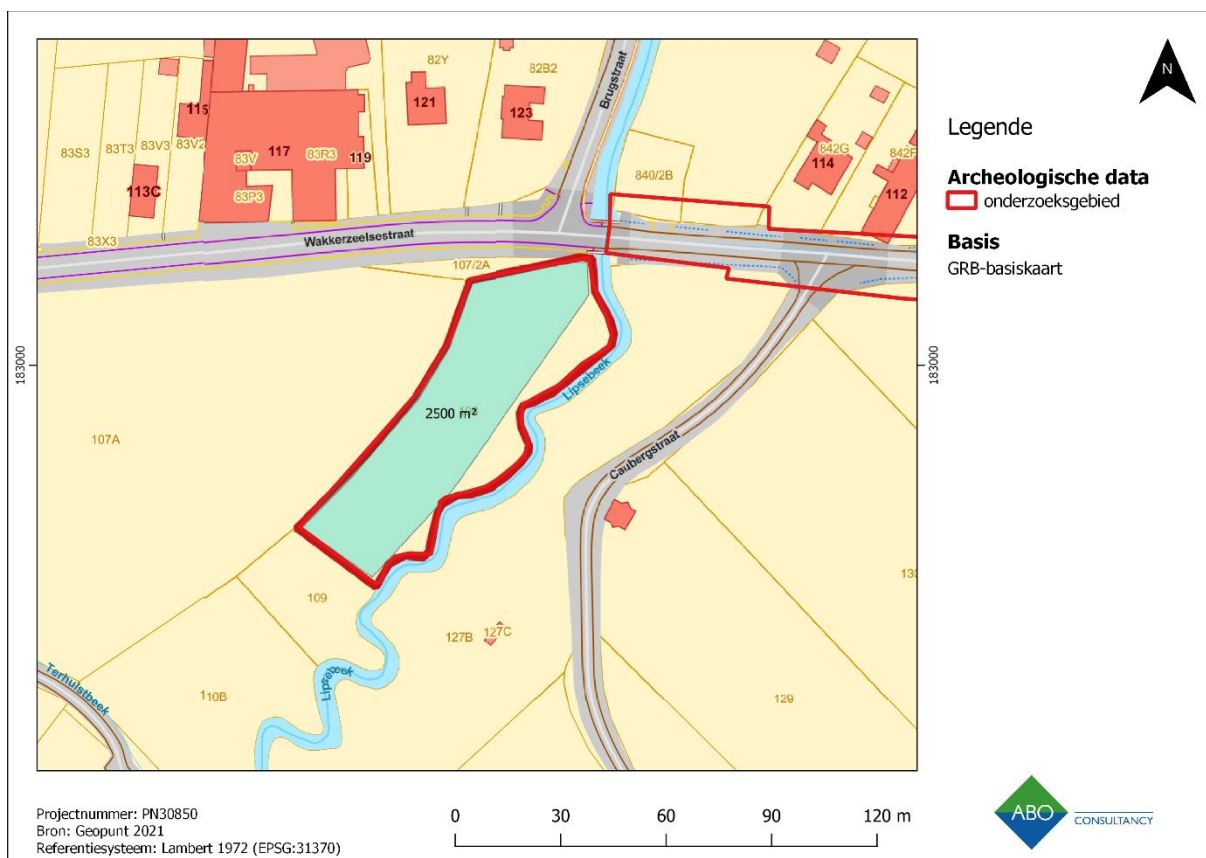
Er zullen zowel nieuwe grachten aangelegd worden, als grachten gedempt worden als delen geherprofileerd worden.

- Waar er reeds grachten zijn en deze op de juiste locatie liggen worden ze geherprofileerd.
- Er worden ook grachtsegmenten gedempt omdat ze niet op de juiste plaats liggen.
- Voorts worden eveneens nieuwe grachten aangelegd (Figuur 8). Het gaat om 571m. Hierbij gaat het wel om nieuwe verstoring. De grachtsegmenten zijn evenwel erg smal (ca 0,5 à 1m) op hun diepste punt. In de nieuwe grachten worden plaatselijk ook betonnen infiltratiegoten voorzien.

In Figuur 13 wordt een dwarsdoorsnede voorzien waarop de nieuwe grachtsegmenten worden weergegeven.

2.2.4 TERREIN VOOR GRONDVERBETERING

Tegenover de Wakkerzeelsestraat 123 wordt perceel 108 in gebruik genomen als terrein voor grondverbetering. Deze heeft een oppervlakte van 3.268m² maar er zal slechts 2.500m² van in gebruik genomen worden (Figuur 3 en Figuur 4). Dit is de zone in het westen. Vooraleer er gronden worden gestapeld wordt eerst de teelaarde afgegraven, daarna een geotextiel geplaatst waarop een steenslag fundering komt te liggen en de te stapelen gronden. Achteraf wordt alles terug weggehaald, de teelaarde wordt terug geplaatst en er wordt gediepploegd tot 0,8m-MV. De toekomstige verstoringdiepte bedraagt 0,8m-MV voor het op Figuur 4 aangeduide deel van 2.500m².

Figuur 4: Aanduiding terrein voor grondverbetering op de GRB met in het blauw het deel dat in gebruik zal genomen worde

2.2.5 ROOIEN VAN BOMEN

Enkele bomen dienen gerooid te worden. Het gaat om een berk die zich ter hoogte van de Vinkstraat 61 bevindt en zich op de locatie van het toekomstige fietspad situeert. Een nog nader te determineren boom bevindt zich op +/- 50 m ten westen van Vinkstraat 57 en staat ook op de toekomstige locatie van het fietspad. Tenslotte staan er een berk en den ter hoogte van Vinkstraat 26, dit is de locatie van het toekomstige voetpad.

Figuur 5: Te rooien bomen ter hoogte van toekomstige wegenis (Initiatiefnemer 2021)

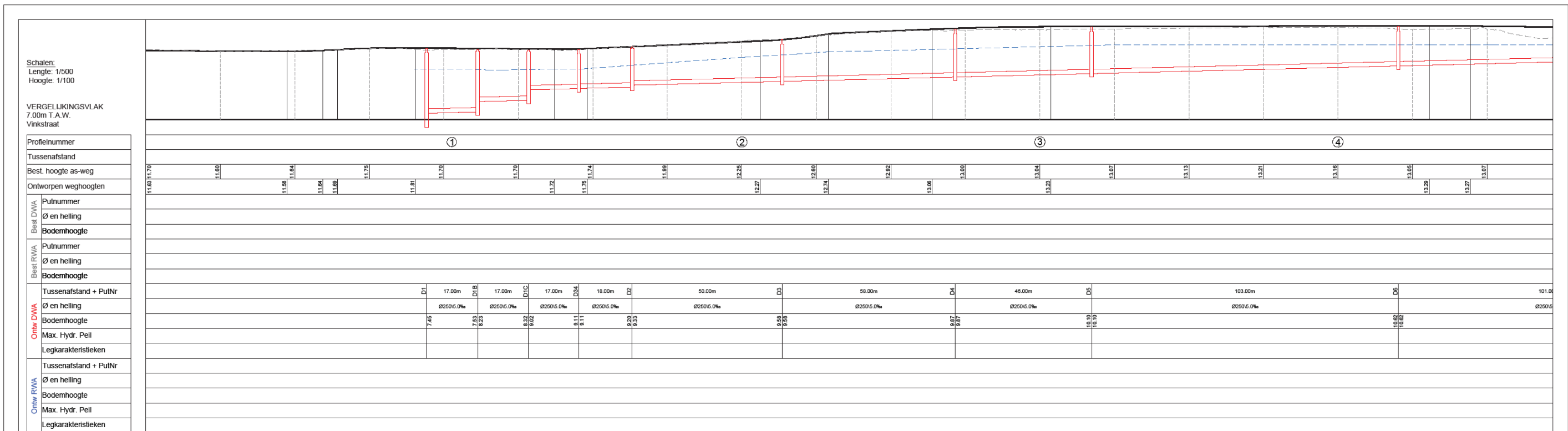
2.2.6 WEGENIS

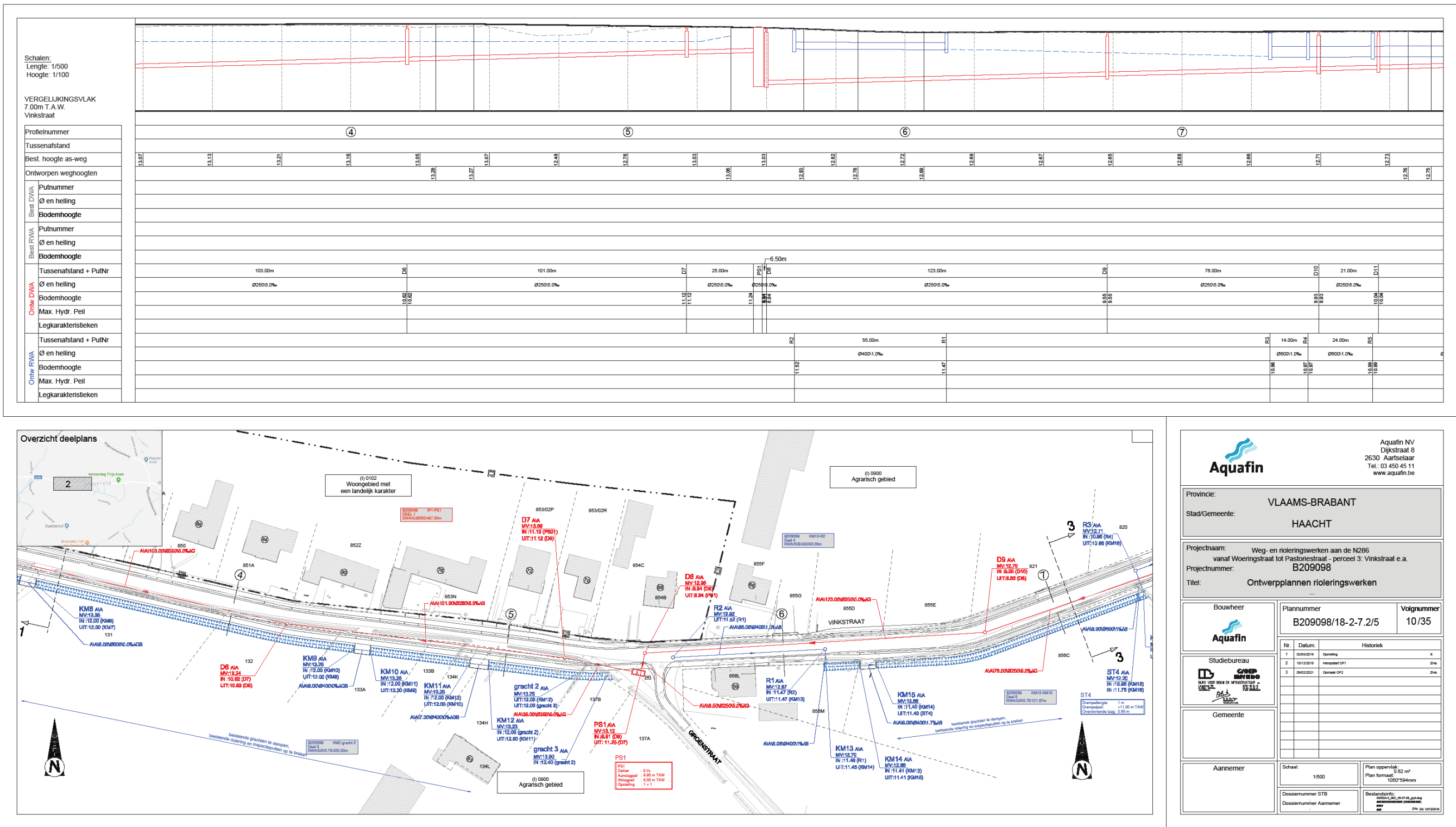
Binnen het onderzoeksgebied wordt de wegenis opnieuw gelegd en beperkt in de breedte uitgebreid. Er worden nieuwe fietspaden voorzien. De wegenis zal over het grootste gedeelte in asfaltbetonverharding worden voorzien. Plaatselijk wordt het fietspad in cementbeton aangelegd. De diepte van de bestaande verstoring bedraagt ca. 0,4 à 0,5m-mv. De diepte van de nieuwe verstoring zal 0,5 à 0,6m-mv bedragen. In Figuur 11 en Figuur 12 wordt een dwarsdoorsnede weergegeven waarop in detail wordt aangegeven hoe de wegenis zal worden aangelegd en gefundeerd.

2.2.7 IMPACT OP ARCHEOLOGIE

Samengevat kan gesteld worden dat de graad van bijkomende verstoring ter hoogte van het tracé eerder beperkt is. Ter hoogte van de te herprofilen grachten is de overlap met de huidige verstoring erg groot. Ter hoogte van de nieuwe wegenis, nieuwe DWA-riolering, nieuwe grachtsegmenten en de te rooien bomen is er plaatselijk kans op verstoring van eventueel archeologisch erfgoed. De vraag is evenwel in welke mate dergelijke smalle sleuven of kleine uitgravingen (in het geval van de bomen) voor enige archeologische kennisvermeerdering zullen zorgen bij het aantreffen van archeologische sporen en/of vondsten.

Het terrein voor grondverbetering betreft evenwel een grote, aansluitende zone waar verder vooronderzoek een veel groter kennisvermeerderingspotentieel in zich draagt.

Figuur 7: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat ter hoogte van ter hoogte van het centraal westelijke deel (Initiatiefnemer 2021)

Aquafin

Aquafin NV
Dijkstraat 6
2630 Aartselaar
Tel.: 03 450 45 11
www.aquafin.be

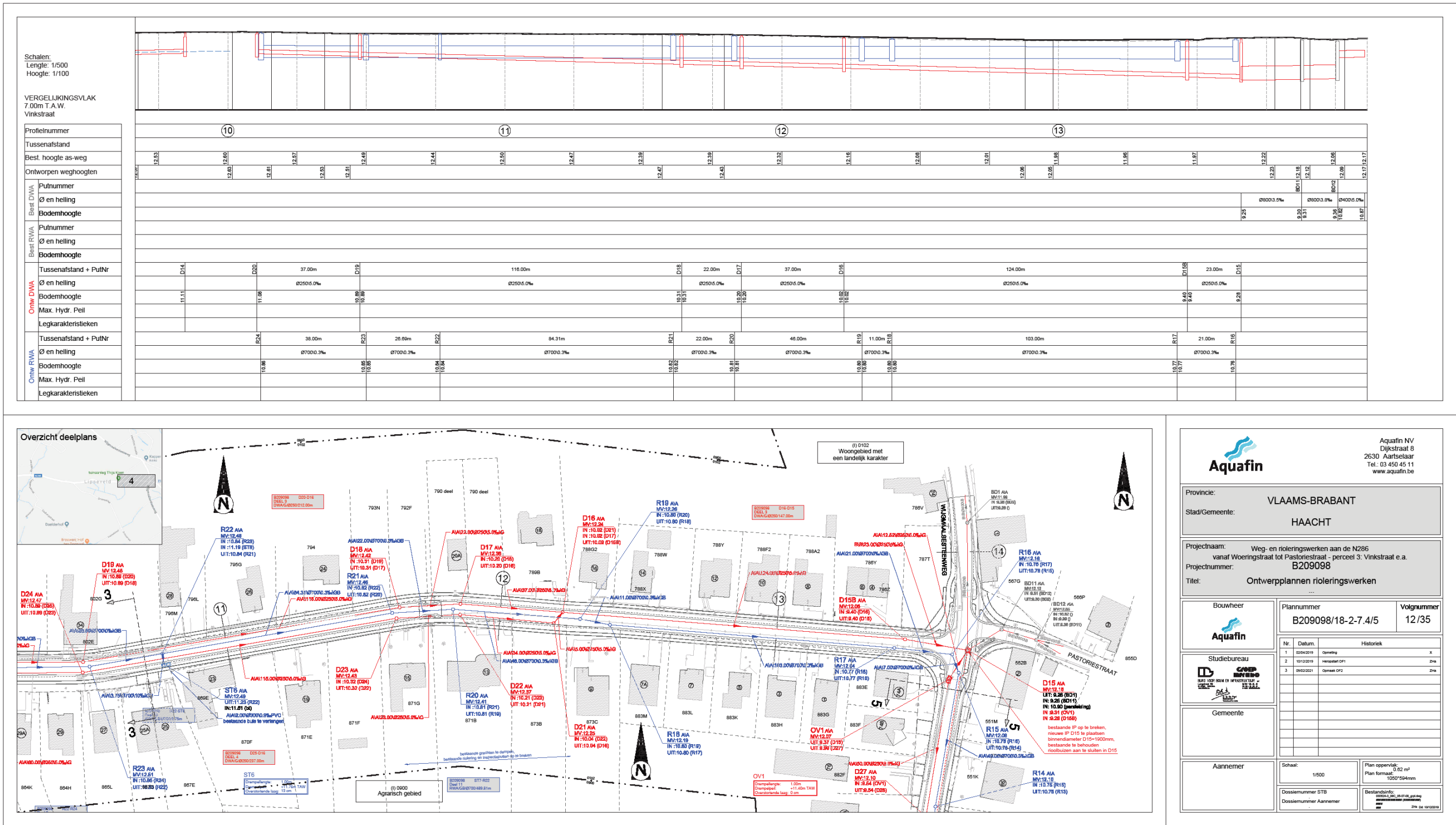
Provincie: **VLAAMS-BRABANT**
Stad/Gemeente: **HAACHT**

Projectnaam: **Weg- en rioleringswerken aan de N286
vanaf Woeringstraat tot Pastoriestraat - perceel 3. Vinkstraat e.a.**
Projectnummer: **B209098**
Titel: **Ontwerpplannen rioleringswerken**

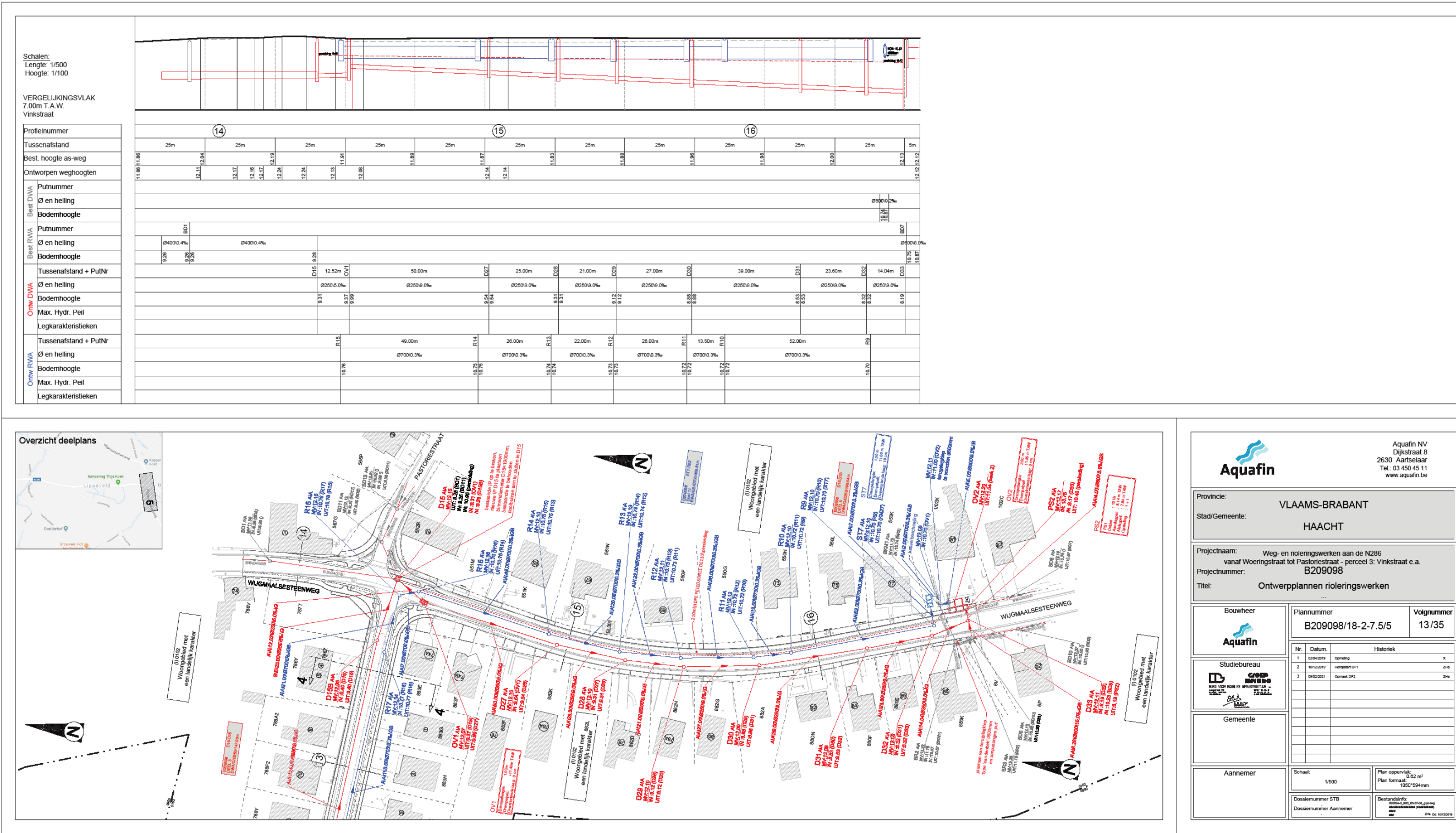
Bouwheer: **Aquafin**
Plannummer: **B209098/18-2-7.2/5**
Volgnummer: **10/35**

Studiebureau: **STB**
Gemeente: **Haacht**
Aannemer: **STB**

Schaal: **1:500**
Plan oppervlakte: **0.82 m²**
Plan formaat: **1000x594mm**
Bestandsinfo: **STB**

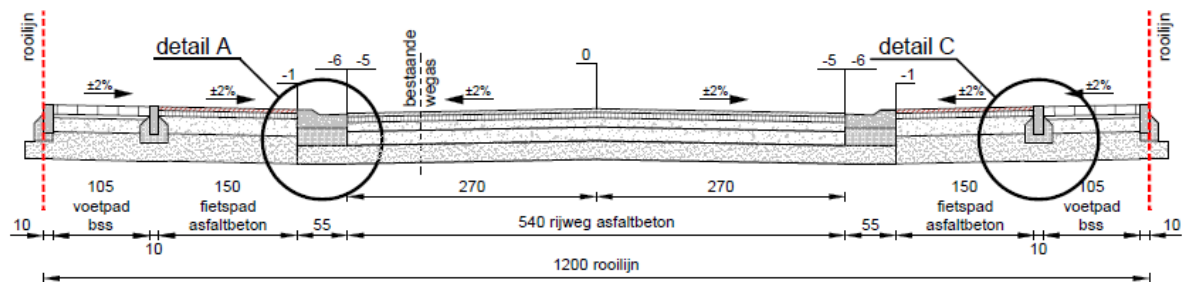

Figuur g: Toekomstige situatie ter hoogte van de Vinkstraat ter hoogte van het uiterst oostelijke deel (Initiatiefnemer 2021)

Figuur 10: Toekomstige situatie ter hoogte van de Wijgmaalsesteenweg (Initiatiefnemer 2021)

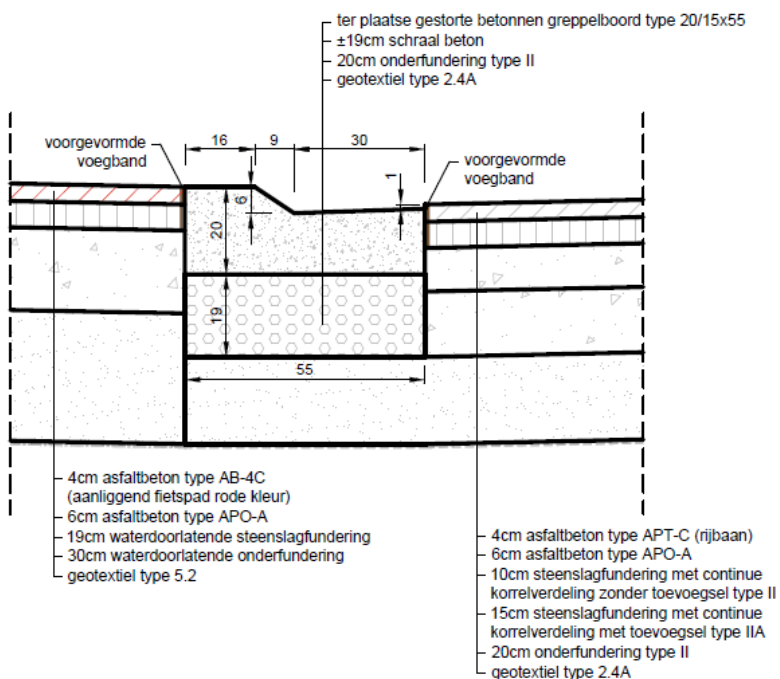
ONTWORPEN TOESTAND

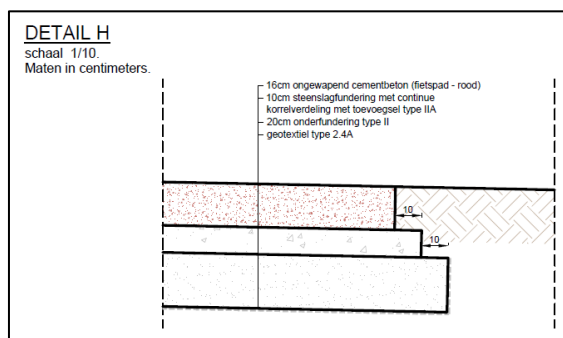
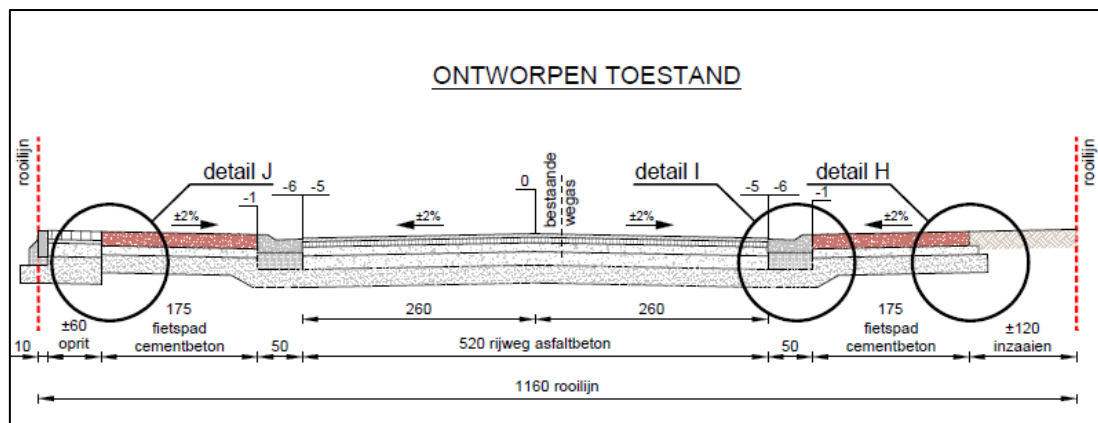
DETAIL A

schaal 1/10.

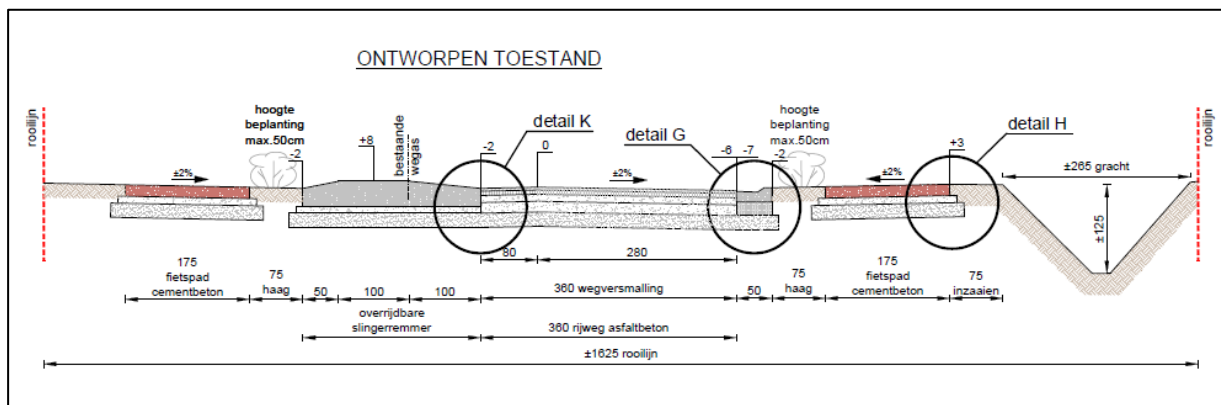
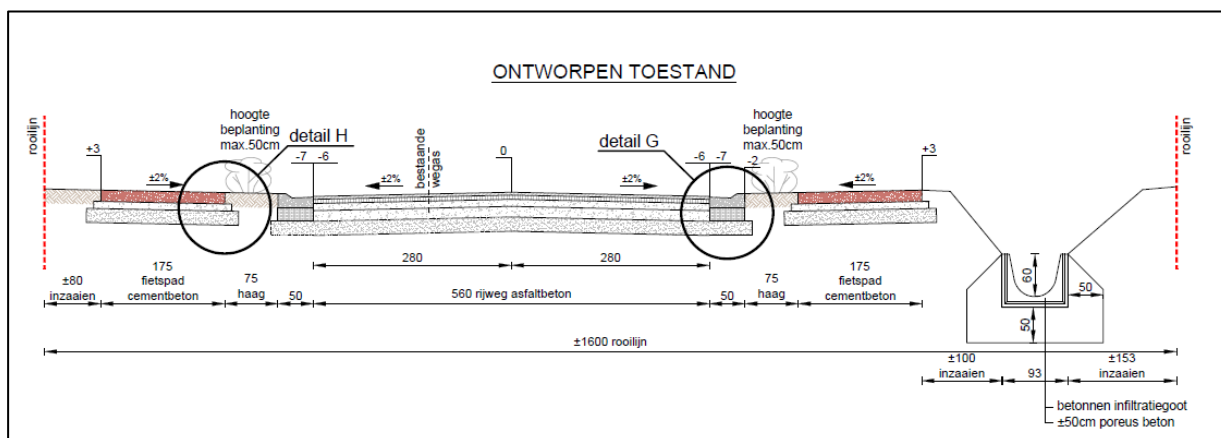
Maten in centimeters.

Figuur 11: Dwarsdoorsnede nummer 2 (aangeduid op Figuur 5)

Figuur 12: Dwarsdoorsnede nummer 6 (aangeduid op Figuur 7)

Figuur 13: Dwarsdoorsnede nummer 5 en 7 (aangeduid op Figuur 7)

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

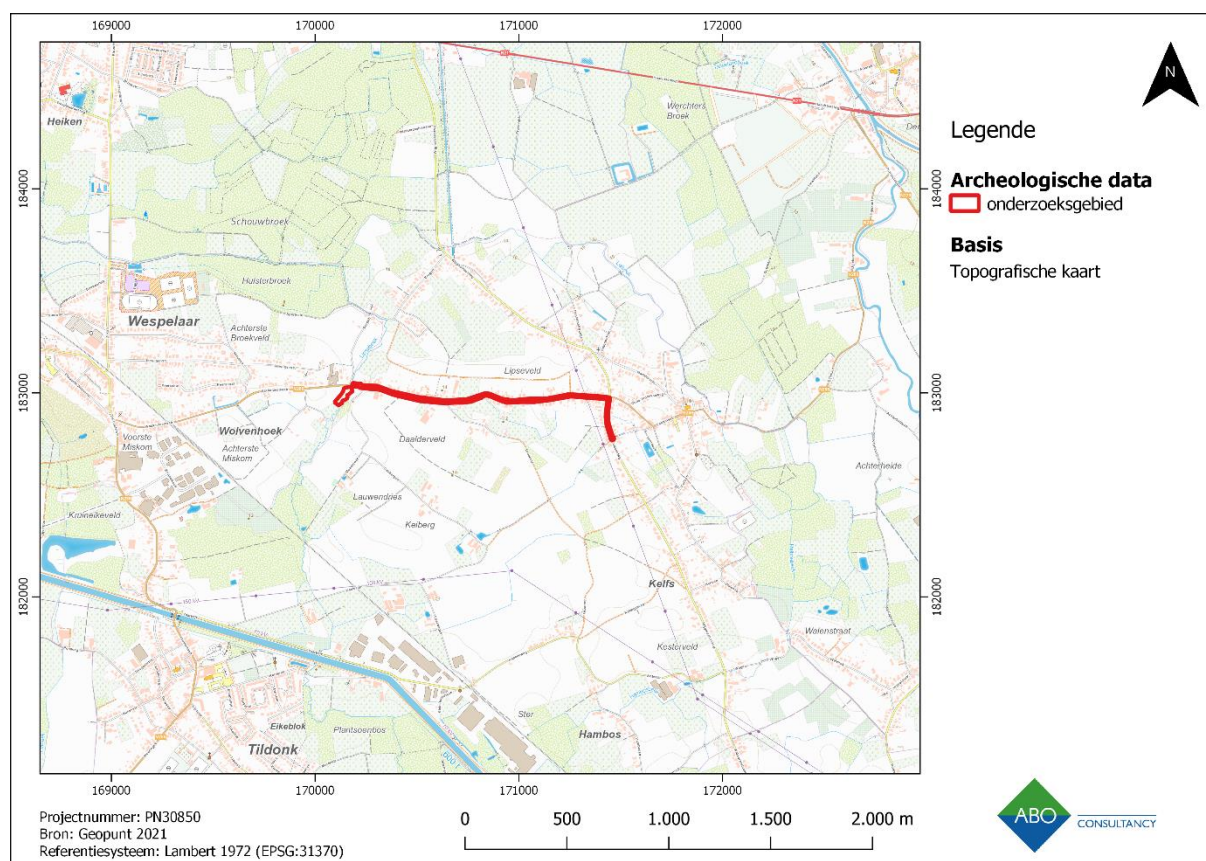
3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Het onderzoeksgebied bevindt zich te Wespelaar deelgemeente van Haacht dat zich in de driehoek tussen Leuven, Mechelen en Aarschot situeert. In het noorden en zuiden bevinden zich respectievelijk de hoofdwegen N21 en N286. Ten zuiden situeert zich daarnaast ook het kanaal Leuven Dijle. Rondom rond het plangebied komen in het noordwesten, noordoosten en zuiden versnipperde bos- of landbouwarealen voor.

Op microschaal bevindt het plangebied zich tussen de Lipsebeek in het westen en de Leibeek in het oosten. De Leibeek grenst plaatselijk eveneens pal ten zuiden aan het plangebied.

Landschappelijk gezien bevindt het onderzoeksgebied zich binnen de zandleem- en leemstreek en volgens de kaart met de traditionele landschappen binnen het zogenaamde Rubensland, een landschappelijke subeenheid van het Land van Merchtem. Het landschap wordt er gekenmerkt door een golvende topografie en een sterk verstedelijkt weefsel.

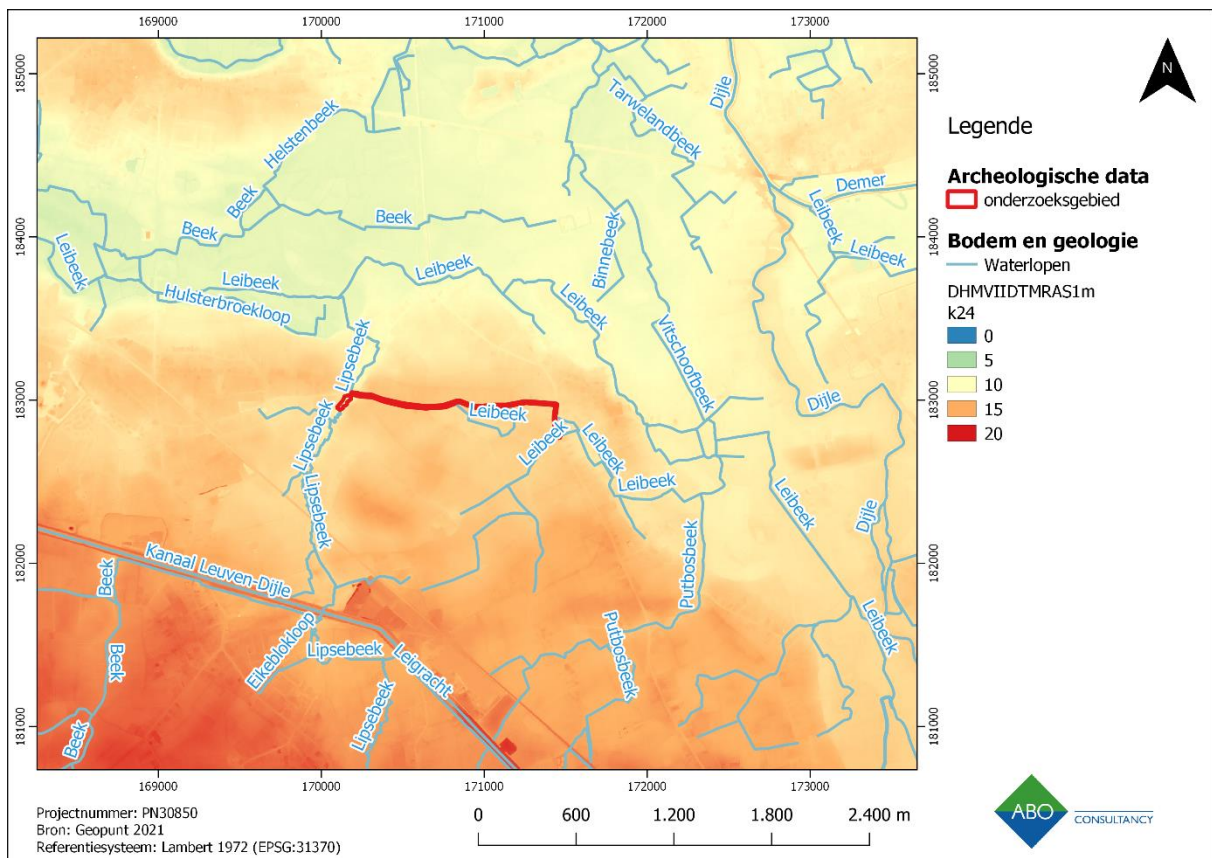

Figuur 14: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

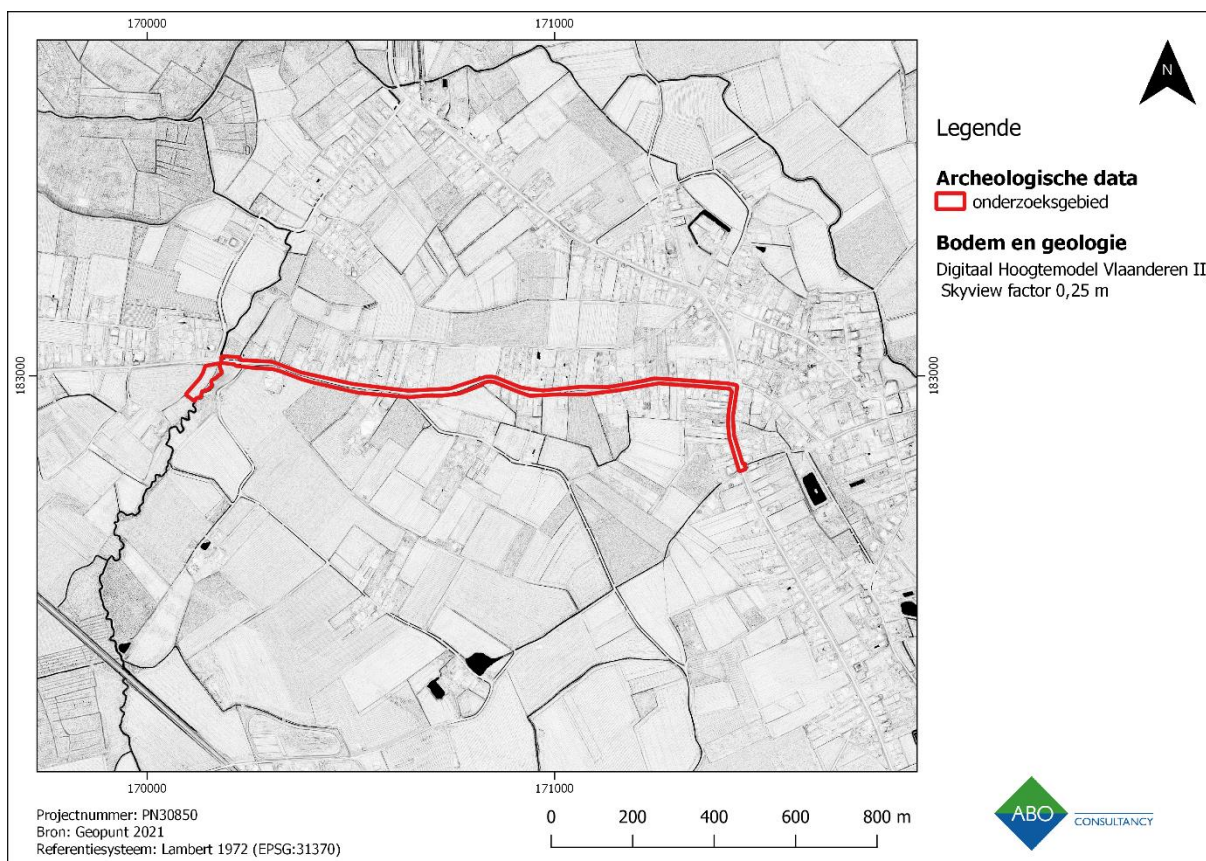
3.1.2 HOOGTEMODELKAARTEN

Het reliëf is in de vorm van een DHM en het DHM Vlaanderen II (Skyviewkaart) weergegeven (Figuur 15 en Figuur 16). Op de DHM is te zien dat het tracé ter hoogte van een hoger gelegen zone ligt. Naar het zuiden toe stijgt het reliëf richting het Brabants Plateau dat zich in Waals-Brabant bevindt. Op drie kilometer noordwaarts en twee kilometer oostwaarts van het plangebied bevindt zich de Dijle. Het terrein voor grondverbetering bevindt zich ook eerder op de hogere en drogere gronden maar situeert zich vlakbij de Lipsebeek.

Op de Skyviewkaart valt vooral de (grosso modo) tweedeling op in kleinere, versnipperde perceeltjes ten noorden van het plangebied en grotere landbouwarealen ten zuiden ervan.

Figuur 15: DHM kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de waterlopen in de omgeving

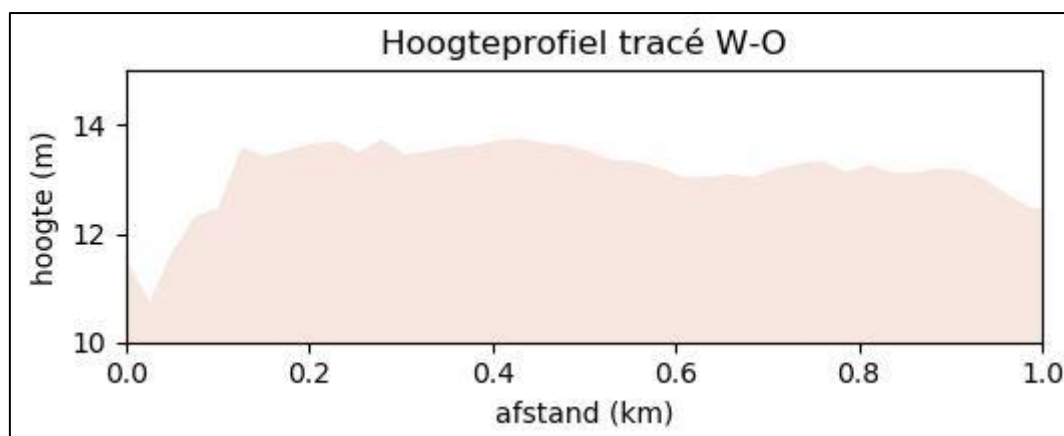

Figuur 16: DHM Vlaanderen II (Skyview factor 0,25 m) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

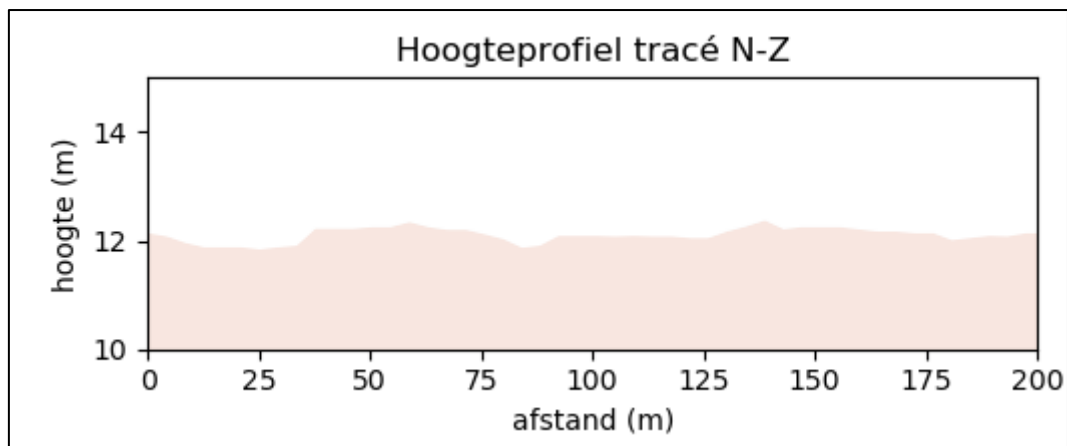
3.1.3 HOOGTEVERLOOP

3.1.3.1 WEGTRACE

Het niveau van het maaiveld ter hoogte van de Vinkstraat zakt zeer geleidelijk van 13,59mTAW in het westen naar 12,39m in het oosten. De knik in het hoogteprofiel aan het begin van het tracé in het westen kan toegeschreven worden aan de insnijding in het landschap van de Lipsebeek. Het niveau van het maaiveld ter hoogte van de Wijgmaalsesteenweg daarentegen schommelt rond de 12m TAW.

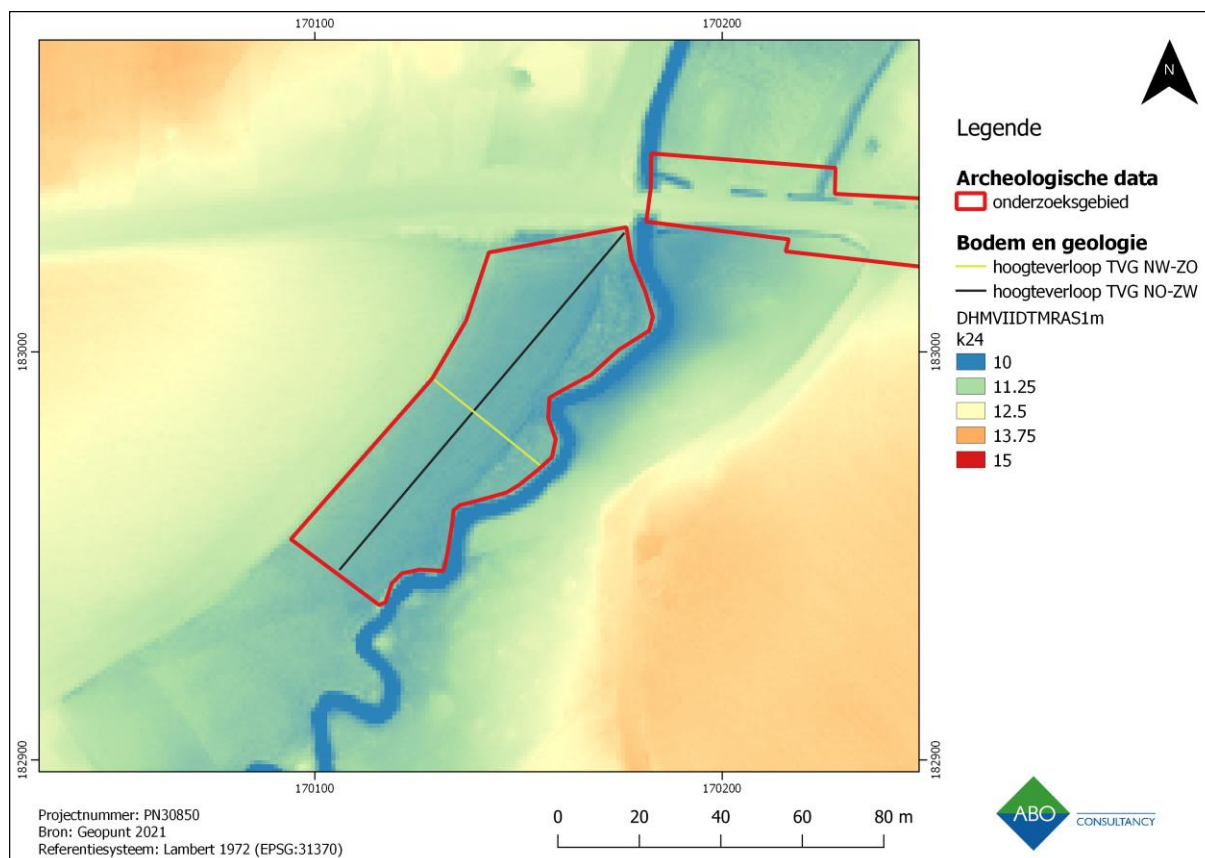
Figuur 17: Hoogteprofiel ter hoogte van het wegtracé van de Vinkstraat (Geopunt 2021)

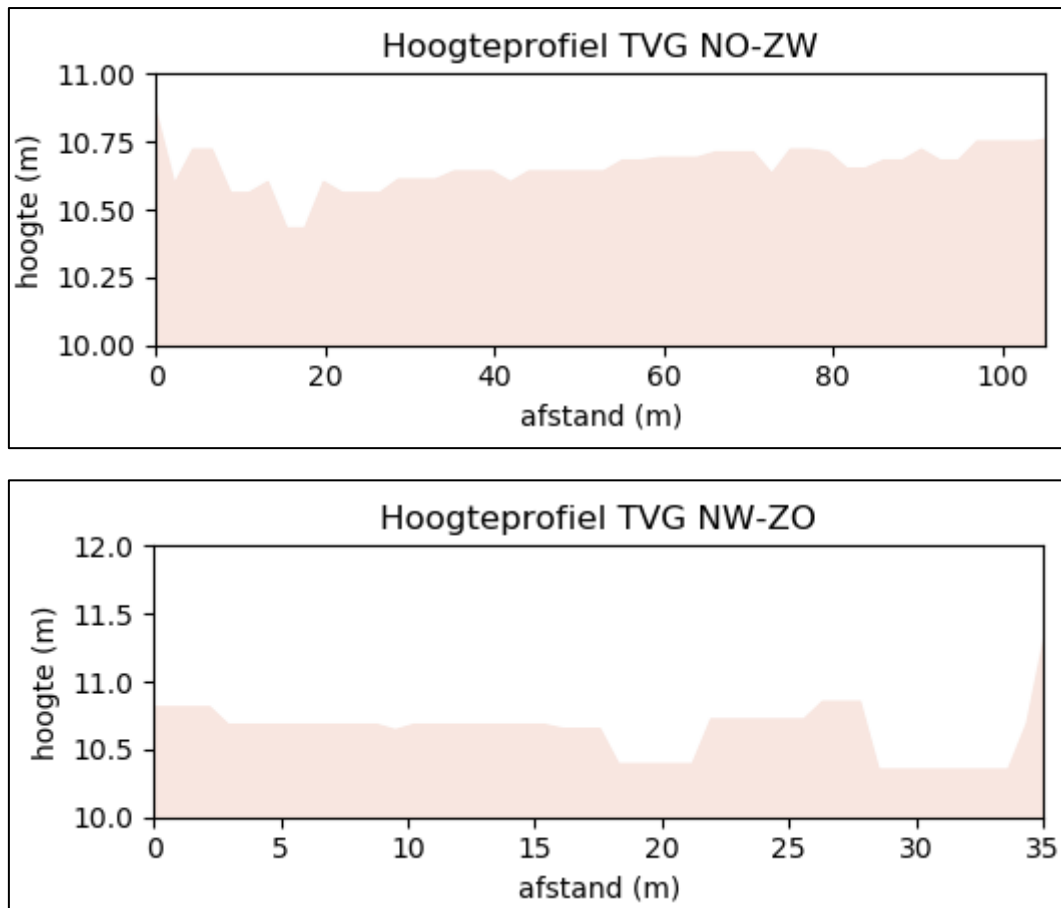
Figuur 18: Hoogteprofiel ter hoogte van het wegtracé van de Wijgmaalsesteenweg (Geopunt 2021)

3.1.3.2 TERREIN VOOR GRONDVERBETERING

Het terrein voor grondverbetering ligt op een gemiddelde hoogte van 10,6m TAW. Er doet zich een kleine stijging voor van noordoost naar zuidwest en van zuidoost naar noordwest. Het is alvast duidelijk dat dit perceel ten opzichte van het omgevende landschap lager gelegen is gezien zijn ligging palend aan de Lipsebeek.

Figuur 19: DHM met weergave van het terrein voor grondverbetering (TVG) en de hoogtelijnen

Figuur 20: Hoogteprofielen ter hoogte van terrein voor grondverbetering (Geopunt 2021)

3.2 BODEMKUNDIGE EN GEOGRAFISCHE SITUERING

3.2.1 BODEMKAART

De ondergrond van het onderzoeksgebied en de ruimere omgeving zijn gekarteerd ter hoogte van bodemtypes die kenmerkend zijn voor de zandleemstreek (Geopunt 2021, Bodemkaart: bodemtypes). De volgende bodemtypes worden gekarteerd op of nabij het onderzoeksgebied ter hoogte van het wegtracé.

- **OB:** Omwille van de ligging van het plangebied ter hoogte van een wegtracé bevindt ongeveer een derde van het plangebied zich ter hoogte van bebouwde bodem. Dit wil zeggen dat de bodemsequentie er naar aanleiding van menselijk ingrijpen (naar alle waarschijnlijkheid) niet meer origineel is. Het komt namelijk soms ook voor dat net door de bebouwing (of hier het als wegenis ontwikkelde tracé) de bodemsequentie niet in kaart kon gebracht worden.
- **Ldp:** matig natte, matig gleyige zandleembodem zonder profiel. De teelaarde bestaat uit zandleem. Het zandleemdek en het onderliggend stroomzand zijn kalkhoudend. Het onderliggend Pleistoceen zand is vaak licht kalkhoudend als gevolg van kalkinfiltratie uit de bovenliggende horizonten. Met uitzondering van de teelaarde komen in gans het profiel roestverschijnselen voor. De waterhuishouding is gunstig; soms hebben de gronden te lijden van wateroverlast in de winter.

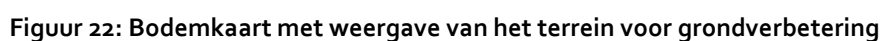
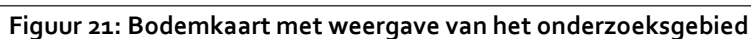
- **sPcm**: matig droge licht zandleembodem met dikke antropogene humus A-horizont. Ter hoogte van deze plaggenbodems is de humeuze bovengrond meer dan 60cm dik. Deze rust veelal onmiddellijk op een podzol B-horizont. Indien er ook een post-podzol voorkomt zal zich een bruinachtige overgangshorizont manifesteren tussen de humeuze post-podzol en de verbrokkelde podzol B-horizont. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90cm.
- **Ldm**: matig natte, matig gleyige zandleembodem met dikke antropogene humus A-horizont
- **sPdm**: matig natte licht zandleembodem met dikke antropogene humus A-horizont. Deze plaggenbodems hebben een humeuze bovengrond van minstens 60cm dik. De bovengrond rust op een sterk gegleyificeerde ondergrond met soms een bedolven podzol, maar veelal een weinig duidelijke profielontwikkeling. De roestverschijnselen zijn aanwezig maar niet altijd even duidelijk waar te nemen in het humeuze materiaal.
- **Ldc**: matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Onder de grijsbruine bouwvoor komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de contactzone met de textuur B-horizont zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B-horizont is verbrokkeld en sterk heterogeen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Boven het substraat komt dikwijls een roestige band voor ten gevolge van het stagnerende water. Roestverschijnselen komen al voor in het bovenste deel van de textuur B-horizont.

Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering staat de ondergrond eveneens deels als **Ldc** en **Spdm** gekarteerd. Het grootste deel van dit perceel staat evenwel gekarteerd als bodemtype **Aep**.

- **Aep**: natte leembodem zonder profiel. De gronden van deze serie bodemtypes zijn opgebouwd uit lichte tot zware leem en worden beïnvloed door een permanente grondwatertafel. Op minder dan 125cm komt een volledig gereduceerde grijze horizont voor. Roestvlekken komen voor beginnende vanaf minder dan 50cm. De bovengrond vertoont nog wel een bruinachtige kleur. Dit bodemtype is enkel geschikt als weiland, niet als akker.
- **sPdm**: matig natte licht zandleembodem met dikke antropogene humus A-horizont. Deze plaggenbodems hebben een humeuze bovengrond van minstens 60cm dik. De bovengrond rust op een sterk gegleyificeerde ondergrond met soms een bedolven podzol, maar veelal een weinig duidelijke profielontwikkeling. De roestverschijnselen zijn aanwezig maar niet altijd even duidelijk waar te nemen in het humeuze materiaal.
- **Ldc**: matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Onder de grijsbruine bouwvoor komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de contactzone met de textuur B-horizont zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B-horizont is verbrokkeld en sterk heterogeen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Boven het substraat komt dikwijls een roestige band voor ten gevolge van het stagnerende water. Roestverschijnselen komen al voor in het bovenste deel van de textuur B-horizont.

Samenvattend kan gesteld worden dat er ter hoogte van het tracé indien de bodem niet verstoord is (OB) een matig natte of matig droge zandleembodem voorkomt die gekenmerkt wordt door veelal (maar niet altijd) een dikke antropogene humus A-horizont boven hetzij een al dan niet bewaarde of verbrokkelde podzol, hetzij een afwezigheid van profielopbouw. Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering komen gelijkaardige bodems voor met die kanttekening dat een groot deel

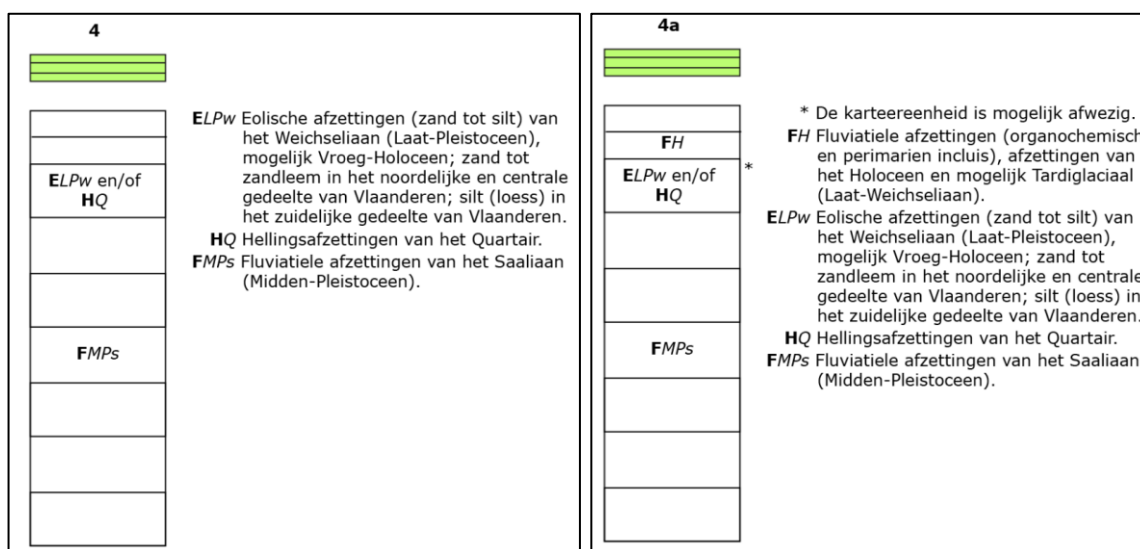
2021D197 (AOE) | 30850 (intern) | 20793V (extern) | Archeologienota Vinkstraat, Wijgmaalsesteenweg en Wakkerzeelsestraat te Haacht

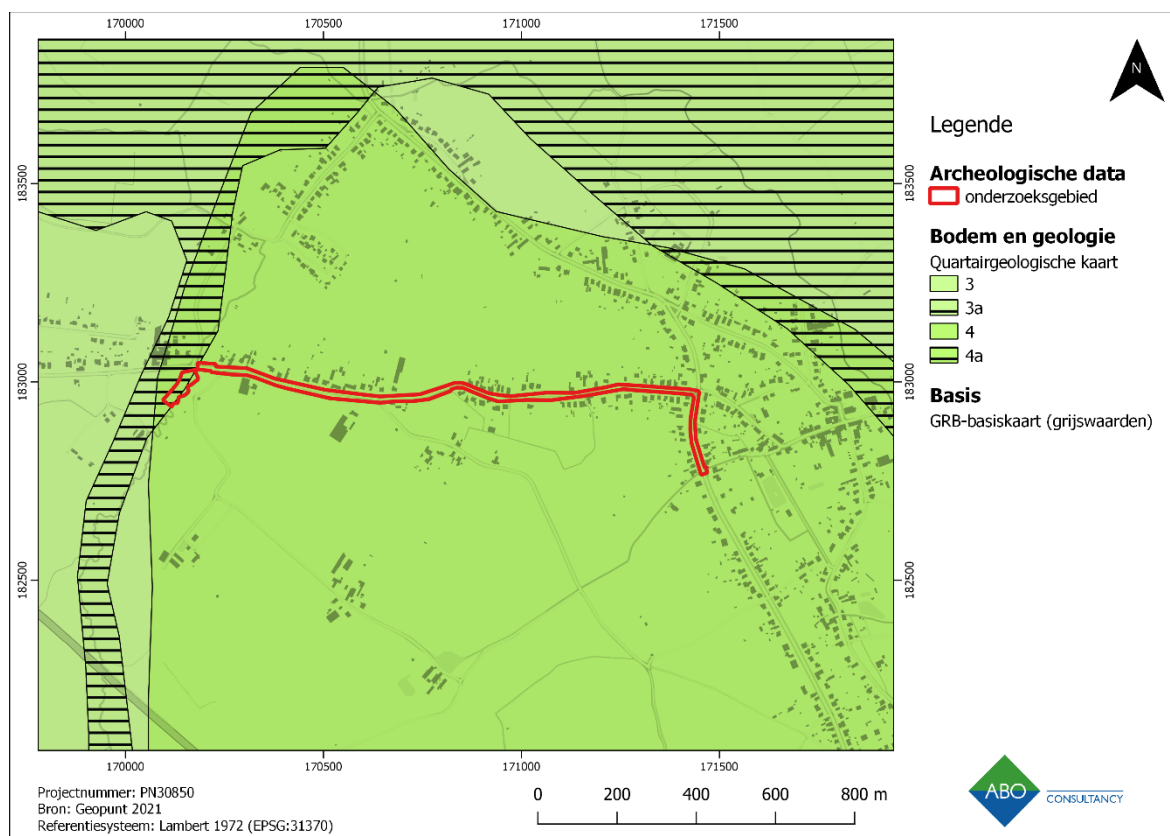
3.2.2 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200 000) is de ondergrond van het tracé binnen type 4 gekarteerd en deze van het terrein voor grondverbetering binnen een variant daarvan, type 4a.

Type 4 wordt gekenmerkt door fluviatiele afzettingen uit het midden-Pleistoceen afgedekt door eolische en/of hellingsafzettingen uit het laat-Pleistoceen of vroeg-Holoceen. Type 4a is identiek met dat verschil dat er bovenop deze quartaire lagen opnieuw fluviatiele afzettingen voorkomen die evenwel jonger zijn en dateren uit het Holoceen (of mogelijk tardiglaciaal).

Figuur 23: Quartaire sequenties ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2021)

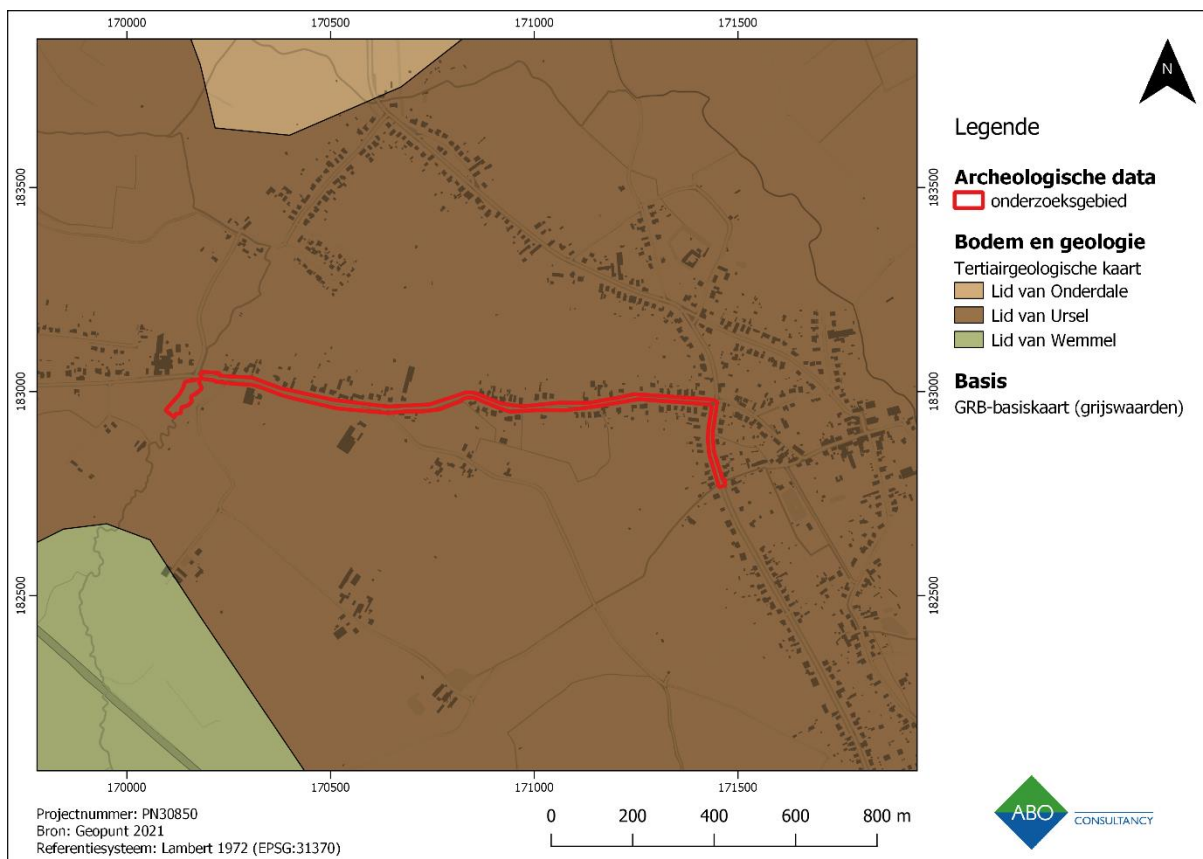

Figuur 24: Quartairgeologische kaart met weergave van het onderzoeksgebied

3.2.3 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

Volgens de Tertiairgeologische kaart is de ondergrond van het onderzoeksgebied grotendeels gekarteerd als de Formatie van Maldegem, Lid van Ursel (Figuur 25). Deze laag wordt gekenmerkt door grijsblauwe tot blauwe klei.

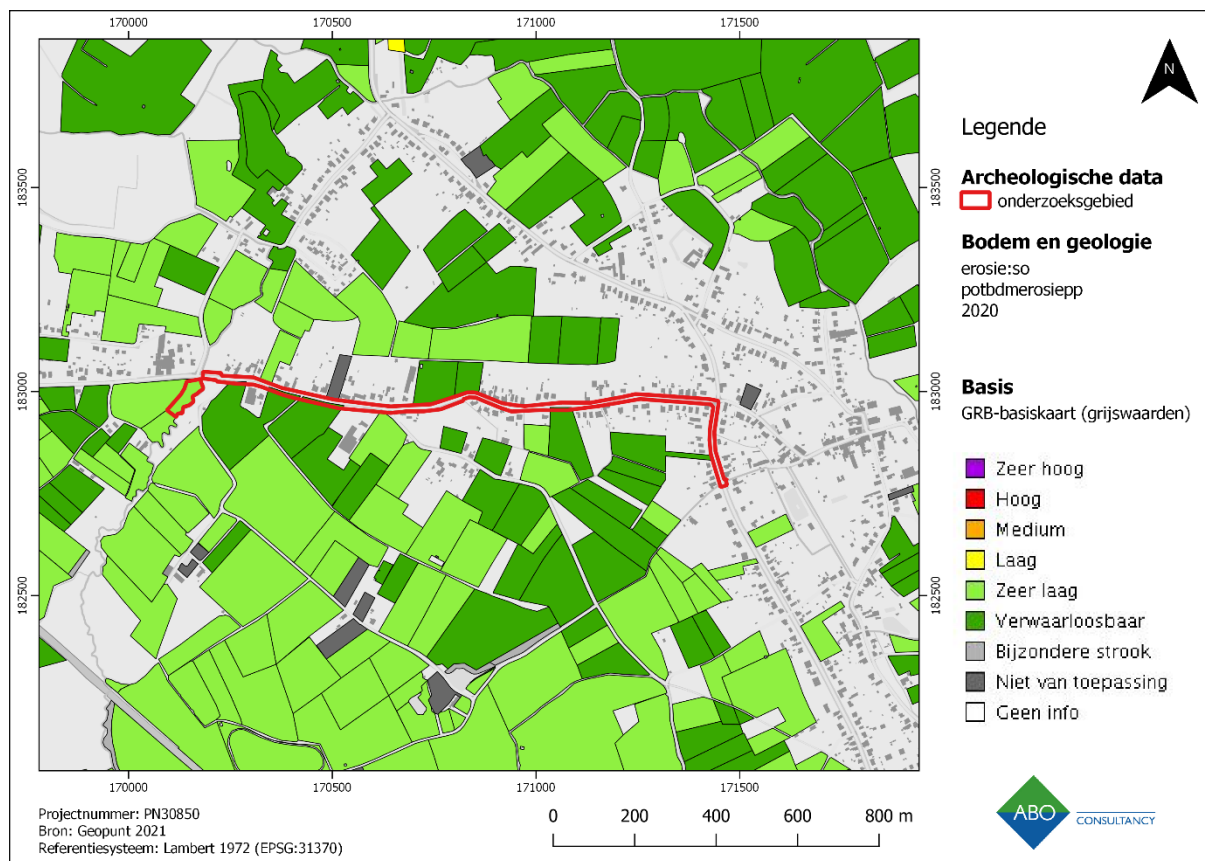
Door de grote dikte van het quartair dek zit het tertiair dek ter hoogte van het onderzoeksgebied minstens op 5 à 10 m onder het huidige loopvlak. Deze lagen worden bijgevolg niet aangesneden en hebben dus ook weinig relevantie voor het huidige onderzoeksgebied.

Figuur 25: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

3.2.4 BODEMEROSIEKAART

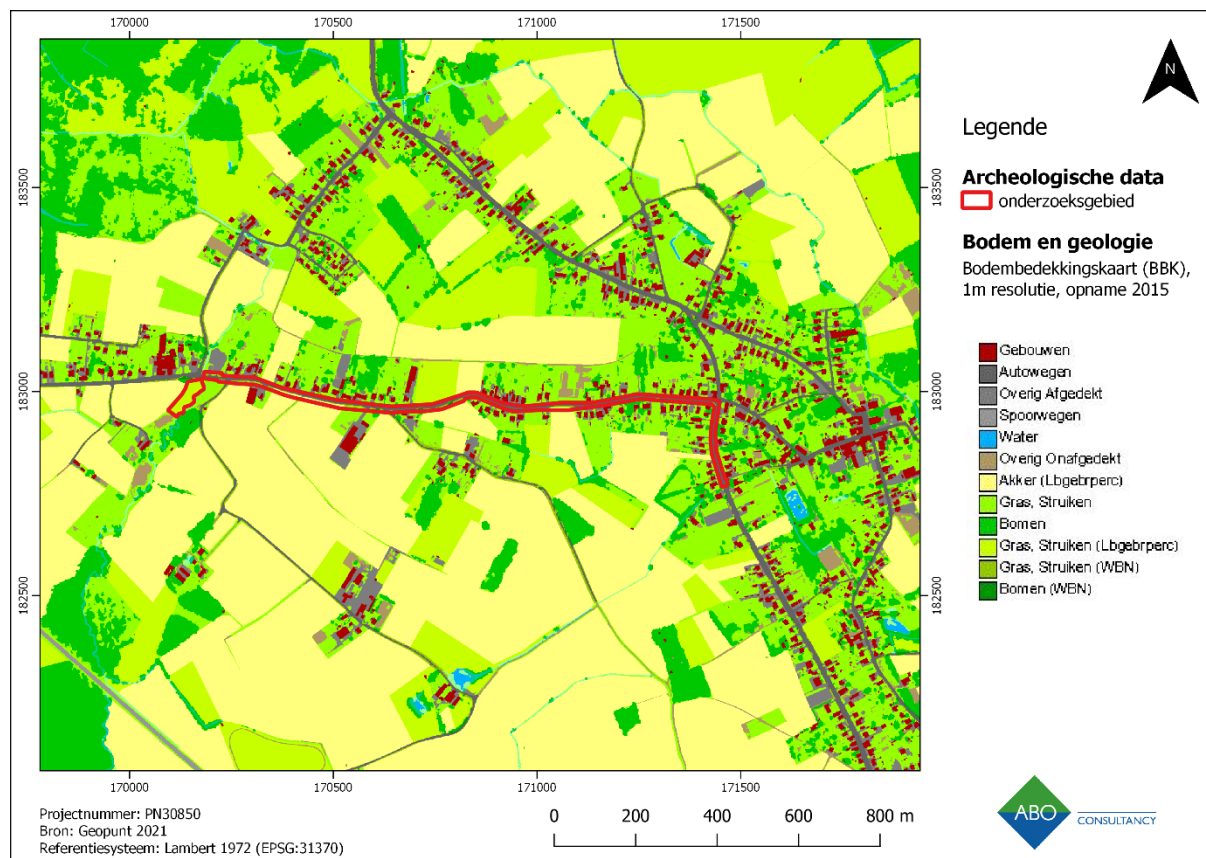
Er is geen informatie beschikbaar omtrent de potentiële erosiegraad voor het grootste deel van het onderzoeksgebied (Figuur 26). Dit als gevolg van het feit dat het om een wegtracé gaat en een verhard gebied niet vatbaar is voor erosie. Het bodemerosiepotentieel voor het terrein voor grondverbetering is echter wel gekarteerd als zeer laag. Dit komt de bewaring van eventueel voorkomend archeologisch erfgoed ten goede.

Figuur 26: Bodemerosiekaart (2019) op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.5 BODEMBEDEKKINGSKAART

Op de Bodembedekkingskaart staat het grootste deel van het onderzoeksgebied aangegeven als een wegtracé (grijs). Het terrein voor grondverbetering wordt ter hoogte van een zone met gras voorzien. De ruimere omgeving wordt vooral gekenmerkt door bebouwing (rood), akkers (geel) en natuur (groen), zie Figuur 27.

Figuur 27: Bodembedekkingskaart (2015) met aanduiding van het onderzoeksgebied

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris archeologische zone	Niet van toepassing
Landschapsatlas	Niet van toepassing
Inventaris bouwkundig erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet van toepassing
Centraal Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.2
Inventaris historische stadskern	Niet van toepassing
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt (GGA)	Relevant, cf. 4.2.2
Wereldoorlog relictten	Niet van toepassing
Belgisch (verdwenen) molenbestand	Niet van toepassing
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (1712)	Relevant, cf. 4.3.1
Villaretkaart (1745-1748)	Relevant, cf. 4.3.2
Ferrariskaart (1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.3
Atlas der Buurtwegen (1841)	Relevant, cf. 4.3.4
Vandermaelen kaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.3.5
Popp kaart (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.6
Ortholuchtfoto's	
Kleinschalige zomeropnamen, 1971, zwart-wit	Relevant, cf. 4.4
Kleinschalige zomeropnamen, 1979 -1990, kleur	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige zomeropnamen, 2000-2003, kleur	Relevant, cf. 4.4
Middenschalige winteropnamen, 2014, kleur	
Middenschalige winteropnamen, 2020, kleur	Relevant, cf. 4.4

Tabel 2: Geraadpleegde bronnen (Cartesius; Geopunt, Inventaris Onroerend Erfgoed 2021).

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND

4.1.1 HAACHT

De naam Haacht zou verwijzen naar een plaats waar hagen groeien. Volgens de Brabandere evenwel zou het verwijzen naar een nederzetting nabij een bosje van kreupelhout. De naam “Hacht” wordt voor het eerst vermeld in een document uit de 12^e eeuw. Haacht ontstond langsheen de oude verbindingsweg tussen Leuven en Lier. Enkele silex artefacten aangetroffen nabij het Kruineikeveld en de Keiberg wijzen op menselijke occupatie tijdens de steentijd. Voorts werd er vastgesteld dat er rond 1500 v. Chr. op systematische wijze graangewassen werden geteeld. Ook getuigen archeologische vondsten van bewoning tijdens de eerste eeuwen na Christus. Ook in de deelgemeente Tildonk zijn er aanwijzingen voor bewoning tijdens de Romeinse periode in de vorm van een nederzetting of villa.

Op de plaats van de huidige Leibeek, die nu nog steeds de grens tussen Haacht en Wespelaar vormt, stroomde tot ongeveer 700 v. Chr. de Dijle. Dit verklaart waarom de Leibeek bij de vorming van de bisdommen in de 7^e eeuw na Chr. nog steeds als grens werd genomen. Dit is ook de reden waarom Wespelaar en Tildonk bij Kamerijk kwamen, terwijl Haacht en Werchter bij Luik werden gevoegd.²

4.1.2 WESPELAAR

De naam Wespelaar zou een samenstelling zijn van “Wisapa” en “laar” en zou laar (een broek- of drassig land of een open plek in het bos) aan de Weidebeek betekenen. In ieder geval zouden twee van de oudste sites in het dorp, zijnde het kasteeldomein de Spoelberch (13^e eeuws) en de pastorie (minimaal 16^e eeuws) omgracht geweest zijn en gevoed worden door dezelfde beek die uitmondt in de Leibeek op de grens met Haacht. Het kasteel en de parochiekerk Sint-Hubertus en Sint-Lucia zijn verbonden door een dreef en liggen tegenover elkaar aan de “plaetse”. Deze kenmerkende indeling maakt Wespelaar tot een kasteeldorp. Mogelijks is het dorp ontstaan op de kruising van de baan van Mechelen naar Leuven en de Aarschotsebaan. De parochie kwam tot stand in de 9e eeuw. Er zou een Veemarkt geweest zijn die in 1309 naar Lier werd overgebracht. Voorts is vermeldenswaardig dat Wespelaar tijdens het Ancien Régime een meierij was, waarbij de meier de dorpsheer vertegenwoordigde die het dagelijkse bestuur in het dorp vertegenwoordigde.

Wespelaar midden 19e eeuw wordt door Casteels omschreven als een volledig agrarische gemeente, bevolkt door keuterboertjes die vaak een nevenactiviteit moesten uitoefenen om het hoofd boven water te houden. Hoewel de spoorlijn Mechelen-Leuven de dorpskern spaarde, was de aanleg ervan waarschijnlijk de oorzaak dat het dorp zich in oostelijke richting langs de Grote Baan begon te ontwikkelen. Op het einde van de 19de eeuw zou het landbouwdorp Wespelaar alvast stilaan beginnen veranderen. In 1898 werd de conservenfabriek “La Corbeille” aan het station van Wespelaar opgericht en die zou tot in de jaren 1970 voor welvaart en werkgelegenheid in het dorp zou zorgen. Vanaf het interbellum neemt de onderlinge betrokkenheid van kasteeldomein versus dorp af. In 1924 wordt het kasteeldomein duidelijk fysiek afgescheiden van de dorpskom door de bouw van een poortgebouw en een muur. Tussen de Tweede Wereldoorlog en het begin van de jaren 1960 wordt het dorp geleidelijk aan naadloos opgenomen in de lintbebouwing komende van Mechelen.³

² Haacht.be/korte geschiedenis

³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13628>

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 BESCHERMDE, VASTGESTELDE EN WETENSCHAPPELIJKE INVENTARISSEN

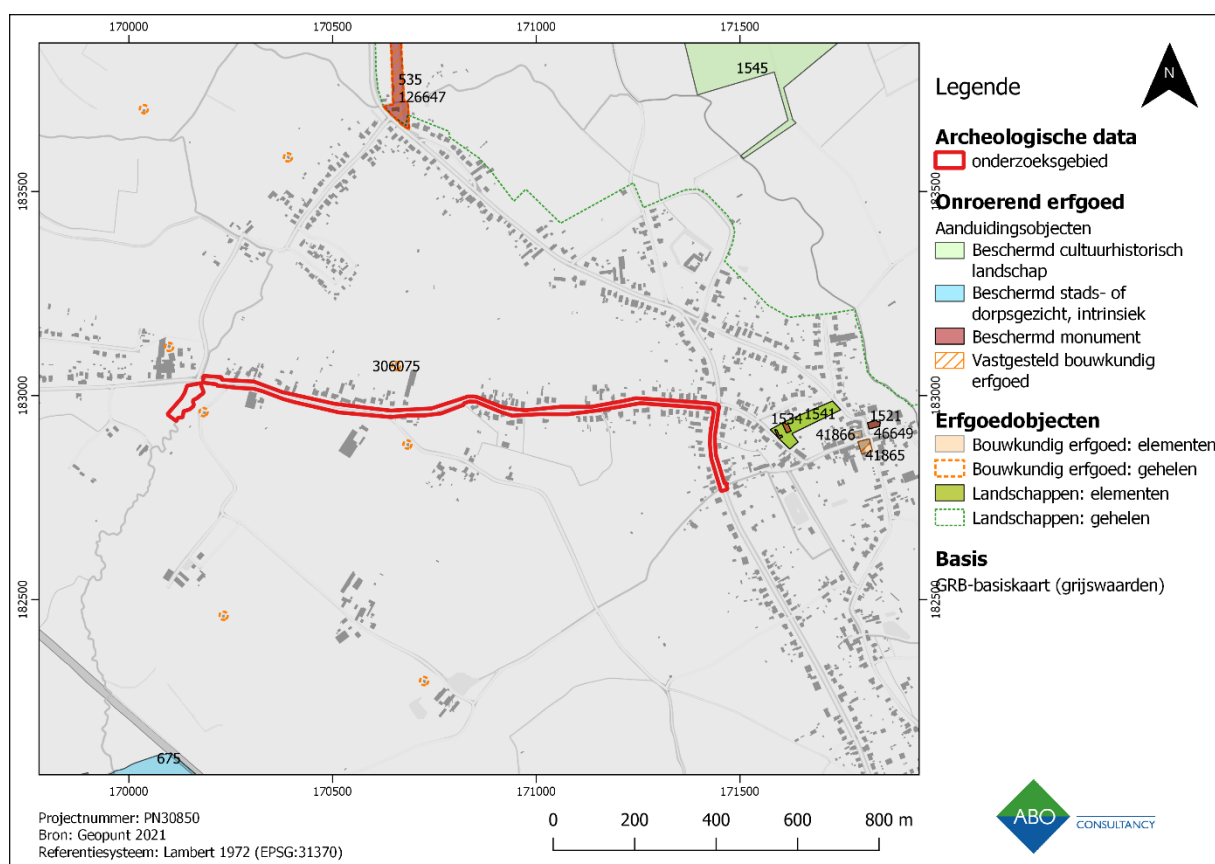
Voor de beschrijving van het geïnventariseerde erfgoed in de omgeving van het onderzoeksgebied wordt het Geoportaal Onroerend Erfgoed gebruikt (Figuur 28). Vlakbij het onderzoeksgebied zijn slechts enkele erfgoedwaarden gelegen. Deze worden in Tabel 3 opgesomd. Het gaat om de parochiekerk en bijhorende pastorie alsook een dorps huis, allen daterend uit de post-middeleeuwen en ten oosten van het tracé gelegen. Voorts bevinden zich langsheen de westelijke helft van het plangebied enkele bunkers deel uitmakend van de verdedigingslinie tussen Koningshooikt en Waver (KW-linie). Deze Hoofdweerstandstelling werd gebouwd in 1939 om België te beschermen tegen een Duitse inval. De linie bestond onder andere uit meer dan 400 bunkers, sluizencomplexen, een antitankgracht in Haacht (die geknikt van noord naar zuid loopt en waarvan het meest zuidelijke punt zich op 700m ten noorden van het plangebied bevindt) en een ijzeren muur van cointet-elementen⁴. De ruggengraat bestond uit één of twee rijen gevechtbunkers. Belangrijke punten, zoals dorpen en grote kruispunten werden extra verdedigd met bijkomende gevechtbunkers, de zogenaamde antitankcentra. Van noord naar zuid wierp men voor de rijen gevechtbunkers tal van hindernissen (prikkeldraadversperringen, Cointet-elementen, railvelden, tetraëders en loopgraven) op. Doel was om de vijand op te houden om hem vervolgens onder schut te kunnen nemen vanaf de bunkerlijn.⁵ Er zijn 214 bunkers gelegen in de provincie Vlaams-Brabant. Dankzij hun robuustheid bleven de meeste bunkers wel bewaard. Na hun inval ruimden de Duitsers alle verdedigingsstructuren en hindernissen evenwel snel op. Van de grachten, versperringen en loopgraven is niet veel bewaard gebleven. Enkel de antitankgracht bleef helemaal intact. Alle metalen delen werden door de Duitsers weggesleept om herbruikt te worden. Zo werden bijvoorbeeld de Cointet-elementen gebruikt op de Noordzeestranden in Normandië.

ID	Locatie	Beschrijving	Datering
306075	Vink- en Wakkerzeelsestraat	Verdedigingslinie	20 ^e eeuw
1541	Pastoriestraat 38	Pastorietuin	Derde kwart 19 ^e eeuw
1534	Pastoriestraat 38	Pastorie	Derde kwart 19 ^e eeuw
41866	Pastoriestraat 38	Recente woning met 18 ^e eeuwse deuroplijsting	18 ^e eeuw
41864	Parochiekerk Sint-Hubertus	Parochiekerk	16 ^e eeuw- tweede kwart 18 ^e eeuw
41865	Pastoriestraat 50	Dorps huis	Dorps huis 17 ^e -18 ^e eeuw

Tabel 3: Opsomming bouwkundige erfgoedwaarden aan het onderzoeksgebied (Onroenderfgoed 2020).

⁴ Een Cointet-element, ook bekend als een Belgische poort of C-element, was een zwaar stalen hek van circa 3 meter breed en 2 meter hoog, gemonteerd op rollers.

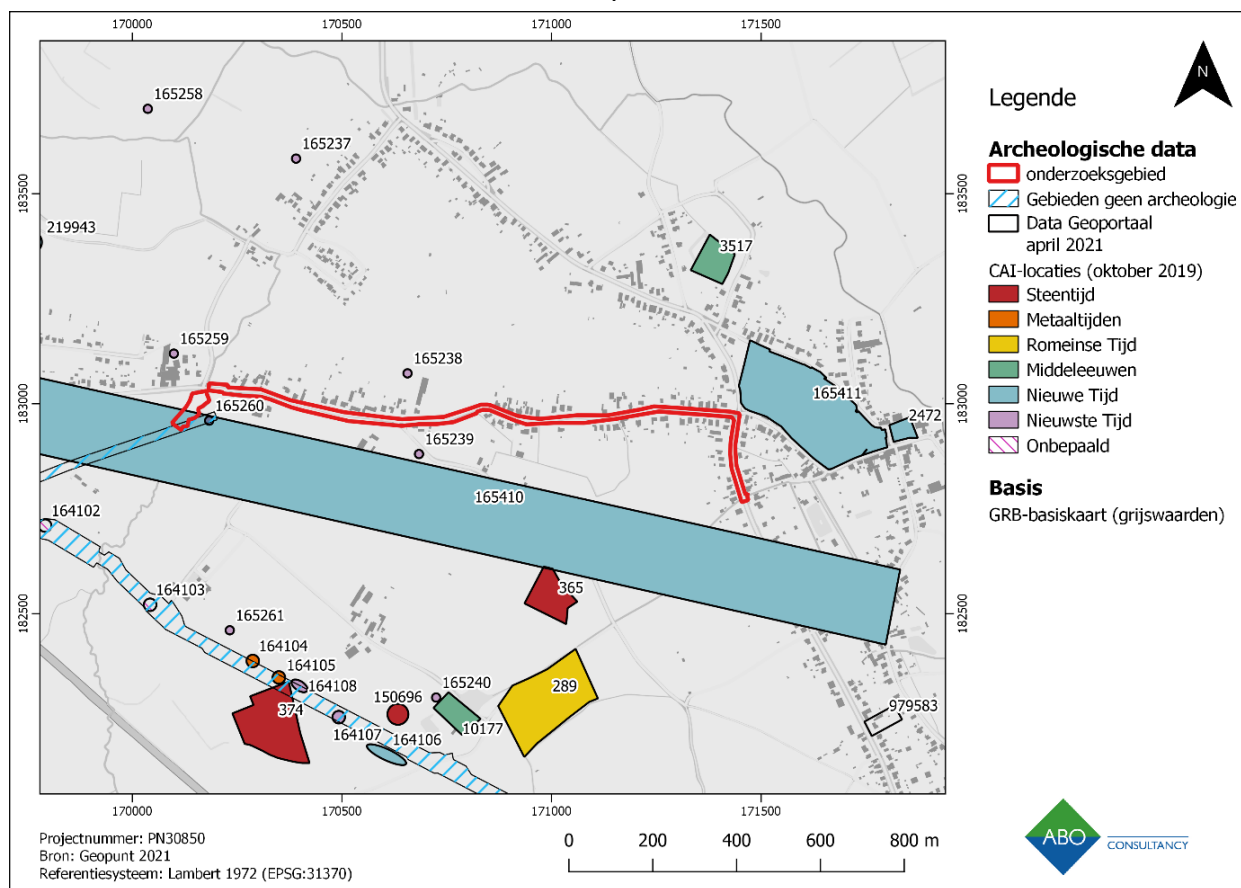
⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/306075>

Figuur 28: Erfgoedwaarden uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied

4.2.2 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Om de archeologische vindplaatsen in de omgeving in kaart te brengen, wordt de database van de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd. In deze database zijn alle aangetroffen archeologische sites, vondsten en/of sporen in Vlaanderen vermeld. Deze erfgoedwaarden worden in Tabel 4 opgesomd en in Figuur 29 weergegeven op de kaart. Alle CAI-waarden binnens de straal van ca 0,5 à 1km worden weergegeven op de kaart en besproken. Ook de gebieden waar geen archeologie meer wordt verwacht worden afgebeeld. Op basis van waarnemingen en wetenschappelijke argumenten werd bepaald dat hier geen archeologie meer te verwachten valt. In dit geval is er al archeologisch onderzoek gebeurd in het kader van de aanleg van een aardgasleiding. De resultaten ervan worden besproken onder hoofdstuk 4.2.2.

Figuur 29: Weergave van CAI waardes in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied

Uit tabel en Figuur 29 blijkt dat er her en der al archeologisch onderzoek is uitgevoerd in de omgeving van het plangebied. Dit onder de vorm van kaartstudies of veldkartering en één enkele keer ook in de vorm van archeologisch vooronderzoek. Frappant is dat er ter hoogte van het plangebied zelf een CAI-waarde (ID165410) voorkomt. Er zijn aanwijzingen dat zich hier een 18e eeuwse tijdelijk militair kampement van Maarschalk Maurice de Saxe zou bevonden hebben. Deze stelling zou deel uitgemaakt hebben van een Franse verdedigingslinie tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Helaas heeft men deze stelling tot nog toe niet kunnen traceren. De locatie van het kampement is afgeleid van de kaart “La Droite du Camp de Malines” die dateert uit 1747. Maurice van Saksen was een Saksisch veldheer in Franse dienst. Onder Lodewijk XV werd hij tot maarschalk benoemd wegens zijn militaire successen, onder andere de slag bij Fontenoy. Ook komt op 50m ten oosten van het terrein voor grondverbetering een bunker (Bunker P43) voor die gebouwd werd in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog en deel uitmaakt van de eerder besproken KW-linie.

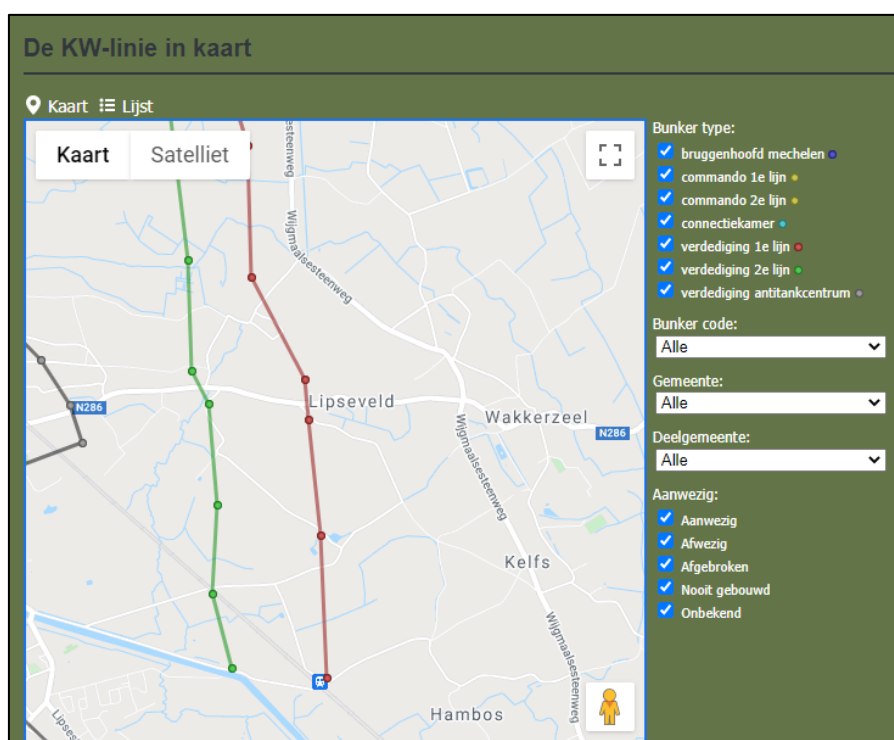
Voorts is opvallend dat voornamelijk ten zuiden van het tracé, op de hoger gelegen gebieden, occupatie in de oudere periodes voorkomt. Het enige archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem geschiedde over een lang tracé, dit naar aanleiding van de aanleg van een aardgasleiding. Tijdens dit archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem kwamen sporen uit diverse perioden (bronstijd/ijzertijd, nieuwe tijd en nieuwste tijd) aan het licht. Tijdens de veldkartering werden vondsten uit de steentijd (laat-paleo tot mesolithicum), midden-Romeinse periode, volle middeleeuwen en nieuwe tijd blootgelegd. Kaartstudies wezen op zowel een laat-middeleeuwse motte als kampementen uit de 18^e eeuw. Tenslotte is een deel van de bunkers (eerste lijn ten oosten en tweede lijn iets ten westen ervan; zie Figuur 30), deel van de reeds besproken noord-zuid

verlopende KW-Linie nog duidelijk bewaard in het landschap. Er kan besloten worden dat er in de omgeving een quasi-continue occupatie is geweest maar dat er nog niet erg veel archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem werd uitgevoerd. Dit duidt op een nog volop te ontsluiten kennisvermeerderingspotentieel.

CAI	Locatie / Naam	Omschrijving	Datering
165258	Haacht	Bunker P41 (KW-Linie, 2 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
165237	Brugstraat	Bunker H10 (KW-Linie, 1 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
219943	Achterste Broekveld	3 munten (waaronder een duit en een liard)	Nieuwe tijd
165259	Terwilgenstraat	Bunker P42 (KW-Linie, 2 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
165260	Caubergstraat	Bunker P43 (KW-Linie, 2 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
165238	Vinkstraat	Bunker H11 (KW-Linie, 1 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
165239	Groenstraat	Bunker H12 (KW-Linie, 1 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
3517	Standonkhoeve	Erfgoedonderzoek: Site met walgracht	?
165411	Oude Tildonkseweg	Kaartstudie: Artilleriekamp Maarschalk Maurice de Saxe	1747
2472	Pastoriestraat	Erfgoedonderzoek: Sint-Hubertuskerk	?
165410	Hever	Kaart- en historische studie: Linie Maarschalk Maurice de Saxe, tijdelijk militair kampement	1747
164102	Weg nummer 31 - Lipsebeek	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding:: Kuil	?
164103	Lipsebeek - Moesbroek	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding: 3 sterk verstoorde greppels	Nieuwste tijd
165261	Lauwendriesweg	Bunker P44 (KW-Linie, 2 ^e lijnsverdediging)	20 ^e eeuw
164104	Lauwendriesweg – Kasteeldreef 1	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding: 2 gelijkaardige kuilen waarvan 1 met verbrande leem en handgevormd aardewerk	Late Bronstijd - Ijzertijd
164105	Lauwendriesweg – Kasteeldreef 2	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding: 2 kuilen gelijkaardig aan CAI 164104	Late Bronstijd - Ijzertijd
164108	Lauwendriesweg – Kasteeldreef 5	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding: 5 zandwinningskuilen	19 ^e eeuw
164107	Lauwendriesweg – Kasteeldreef 4	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding:	?

CAI	Locatie / Naam	Omschrijving	Datering
		4 grote onregelmatige (zandwinnings?)kuilen	
374	Archeveld	Erfgoedonderzoek en veldkartering: Lithisch materiaal (zie ook CAI150696)	Finaal paleo tot mesolithicum
164106	Lauwendriesweg – Kasteeldreef 3	Archeologisch vooronderzoek ikv aanleg aardgasleiding: Paalkuil en greppel	16 ^e eeuws (of jonger)
150696	Keiberg	Erfgoedonderzoek en veldkartering: Lithisch materiaal waaronder microkling uit Wommersomkwartsiet	Finaal paleo tot mesolithicum
165240	Caubergstraat	Bunker H13	20 ^e eeuw
10177	Dormaalhof in de Caubergstraat	Erfgoedonderzoek en kaartstudie Motteheuvel en –kasteel Potstal	Late middeleeuwen
289	Berk	Erfgoedonderzoek en veldkartering: - Ruwwandig aardewerk - Andenne keramiek	Midden-Romeins Volle middeleeuwen
365	Daalderveld in de Groenstraat	Veldkartering: Lithisch materiaal	Steentijd

Tabel 4: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2020)

Figuur 30: Uittreksel uit de KW-linie in kaart met de eerste en tweedelijns gevechtbunkerslijnes en het antitankcentrum te Haacht zelf⁶

⁶ <http://www.kwlinie.be/databank>

4.2.3 REEDS BEKRACHTIGDE ARCHEOLOGIENOTA'S, NOTA'S EN ARCHEOLOGIERAPPORTEN

In 2017 werd door Studiebureau Archeologie een archeologienota opgemaakt in het kader van een omgevingsvergunning in het kader van een verkaveling langs de Wijgmaalsesteenweg (ID7652). Gezien echter het terrein in het verleden al bebouwd was geweest en deze inclusief alle bijhorende infrastructuur (ondergrondse leidingen en putten) al gesloopt was, bleek het terrein bij het zetten van controleboringen erg verstoord. Slechts 1 van de 5 boringen was niet diepgaand verstoord. Omwille van het gebrek aan kennisvermeerderingspotentieel werd het terrein vrijgegeven.⁷

Ook naar aanleiding van een geplande verkaveling langs de Martelarenlaan in Wakkerzeel werd door Lares in 2018 een bureaustudie (ID8684) opgesteld. Ook dit terrein was reeds bebouwd geweest. De aanleg van een woning, bijhorende regen- en septische putten, zwembad, poolhouse, verharding en een tuin met kunstmatig aangebracht reliëf maakte een heleboel bodemingrepen noodzakelijk. De kans op het bewaard zijn van archeologisch erfgoed werd erg laag ingeschat en het plangebied werd vrijgegeven.⁸

In 2016 werd naar aanleiding van rioleringswerken door All-Archeo een terrein te Hambos, Haacht onderzocht aan de hand van een bureaustudie (ID1878). Het tracé werd door de beperkte bijkomende bodemverstoring vrijgegeven maar ter hoogte van het terrein voor grondverbetering⁹ bleek verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk. Er was immers een hoge archeologische verwachting. Het terrein bevindt zich op een gunstige landschappelijke locatie op de flank van een helling die voorts gekenmerkt wordt door een vruchtbare bodem. In de omgeving zijn verschillende waterlopen aanwezig. In het verleden bestond de omgeving van het tracé voornamelijk uit landbouwgebied met sporadische bewoning. In de loop der tijd nam de bewoning ter hoogte van het tracé toe. In het noorden loopt het tracé door de dorpskern van Wakkerzeel. Voor het terrein voor grondverbetering werd achtereenvolgens metaaldetectie, landschappelijk booronderzoek, indien relevant steentijdonderzoek in de vorm van verkennend en waarderend booronderzoek en tenslotte proefsleuvenonderzoek geadviseerd.¹⁰ In 2019 werd eveneens door All-Archeo het vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd (ID10309).¹¹ De metaaldetectie bracht verschillende non-ferro en ferro metalen aan het licht. Deze konden allen in de 20^e eeuw worden geplaatst. Een koperen kogelpunt verwijst mogelijk naar conflicten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het landschappelijk booronderzoek wees op de aanwezigheid van een (voor een deel afgetopte) Bt-horizont. Slechts in 2 boringen bleek nog een podzolrestant aanwezig. Dit bleek niet afdoende om in te zetten op een steentijdtraject. Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit het bureauonderzoek, het landschappelijk bodemonderzoek en de veldkartering met metaaldetectie kunnen aanvullen. Er zijn archeologische sporen aanwezig op het terrein, bestaande uit paalsporen, kuilen, greppels, ploegsporen, verstoringen en een natuurlijk spoor. Ze zijn te interpreteren als resten van bewoning enerzijds, die dateren in de metaaltijden, de Romeinse periode of die een nog onbepaalde datering hebben, en van landbouwactiviteiten en van landindeling anderzijds, die dateren vanaf de late middeleeuwen tot heden. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op een deel van het terrein een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. Een deel van het plangebied werd geselecteerd voor een verdere opgraving. Dit deel werd in 2020 opgegraven door ABO nv (ID980913). De oudste vondsten zijn enkele lithische artefacten, verspreid in het vlak en uit

⁷ De Raeymaeker A., Dupont L., 2018

⁸ Heirbaut E.N.A., 2018

⁹ Niet zichtbaar op Figuur 31, het terrein voor grondverbetering bevindt zich nog iets meer naar het zuiden

¹⁰ Reyns N., Claessens L., 2017

¹¹ Claessens L. e.a. 2019

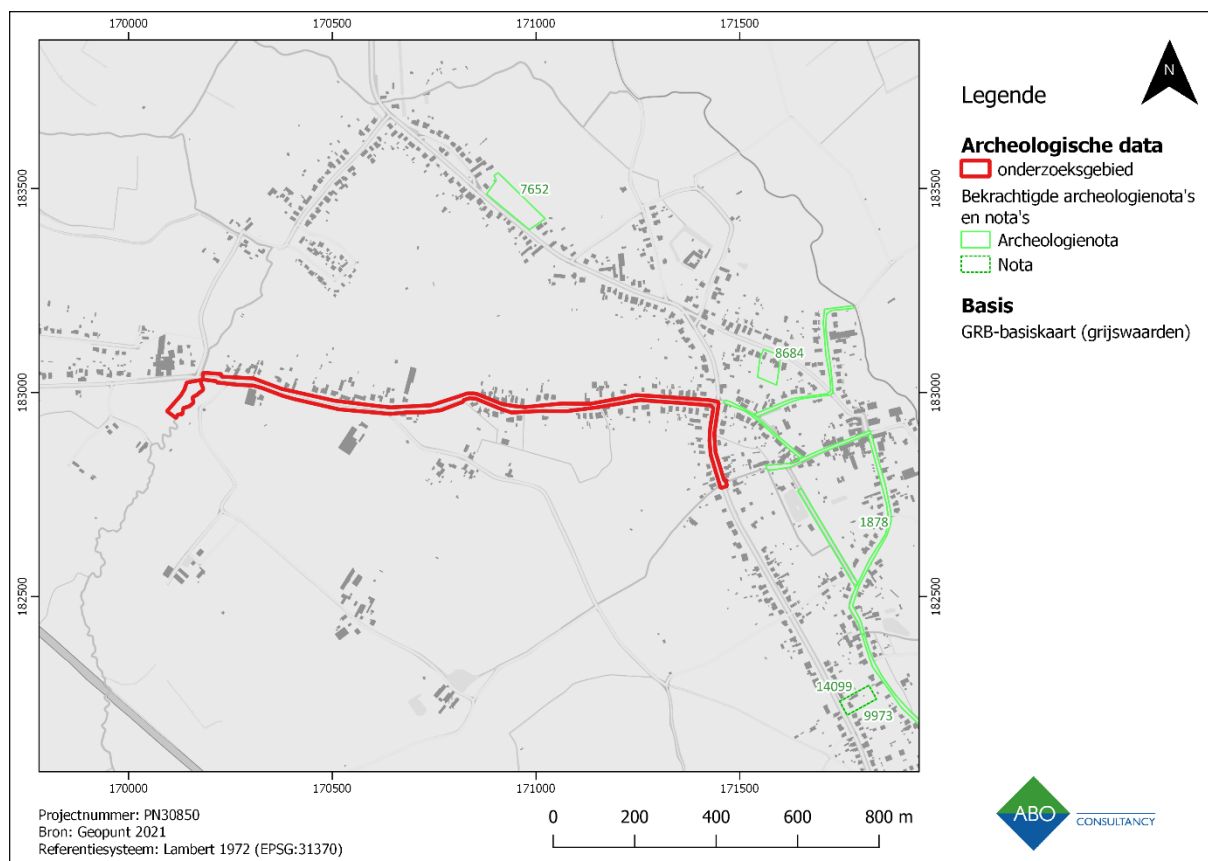
sommige van de sporen. Diagnostische kenmerken van een aantal van de vondsten wijzen mogelijk op een neolithische datering. Er werden 105 sporen van antropogene oorsprong geregistreerd: kuilen, paalkuilen en greppels. Binnen deze sporen konden twee structuren herkend worden. Het gaat om een vol-middeleeuws hoofdgebouw en een bijgebouw waarvan echter niet bepaald kon worden of ze tot eenzelfde fase behoren. De andere greppels op het terrein vertegenwoordigen waarschijnlijk oude perceelindelingen of erfafbakeningen. De andere kuilen of paalkuilen op het terrein tonen geen duidelijke samenhang, met uitzondering van een kuilengroep die zich in het oosten van het onderzoeksgebied bevond en waar de vulling en onduidelijke oversnijdingen de sporen dicht bij elkaar plaatsen in de tijd. Op basis van de vondsten kon deze cluster in de metaaltijden gedateerd worden. Verder waren er op het terrein nog vier rechthoekige kuilen met zeer gelijkaardige kenmerken aanwezig. Het gaat mogelijk om ontginningskuilen die op basis van een enkele vondst mogelijk uit de middeleeuwen dateren.

Tenslotte werd eveneens in het kader van een geplande verkaveling een terrein aan de Wijgmaalsesteenweg maar meer naar het zuiden in Tildonk onderworpen aan een bureaustudie (ID9973) door Archebo in 2019. De archeologische verwachting bleek ook hier hoog. Er werden in de omgeving zowel vondsten en/of sporen uit de steentijd, late ijzertijd, Romeinse periode, vroege, volle en late middeleeuwen, nieuwe en nieuwste tijd aan het licht gebracht. Dit plangebied was evenwel bebouwd geweest maar de graad van verstoring was ongekend. Verder vooronderzoek bleek dan ook noodzakelijk.¹² In 2019 en 2020 werd door J. Verrijckt bvba het verdere vooronderzoek hieromtrent uitgevoerd (ID14099). Het ging om een landschappelijk bodemonderzoek, veldkartering en proefsleuvenonderzoek. Er werd een AC-horizont aangetroffen, die voorkwam vanaf een diepte van 40cm-MV. Er was geen indicatie voor steentijdpotentieel. Tijdens de metaaldetectie werden 15 vondsten aangetroffen waaronder twee loden musketkogels die redelijk vaak voorkomend zijn en een romeinse munt die wel verwachtingen schepte richting het aantreffen van Romeinse sporen tijdens verder vooronderzoek. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verschillende niet zeer goed bewaarde sporen aangetroffen. Behalve enkele recente grote sporen in dezelfde kleur als die van de bouwvoor, werden ook enkele oudere grijsgekleurde sporen aangetroffen. Ze zijn geïnterpreteerd als paalkuilen, kuilen en mogelijks een greppel. Er konden geen structuren uit gereconstrueerd worden, maar aardewerk uit één van de sporen is duidelijk te dateren in de middeleeuwen. Er werden behalve kleinere paalsporen niet meteen paalsporen aangetroffen die gerelateerd kunnen worden aan eventuele hoofdgebouwen. Mogelijk bevindt de kern van de nederzetting zich buiten de contouren van het plangebied.¹³ Er werd geen vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving geadviseerd.

Er kan besloten worden dat de nabije omgeving van het plangebied een eerder groot archeologisch potentieel voor de metaaltijden, middeleeuwen en nieuwe/nieuwste tijd in zich draagt. Dit uiteraard op voorwaarde dat er in het (recente) verleden geen al te grote of diepe verstoring heeft plaatsgevonden.

¹² Claesen J., 2019

¹³ Jennes N., Verrijckt J., 2020

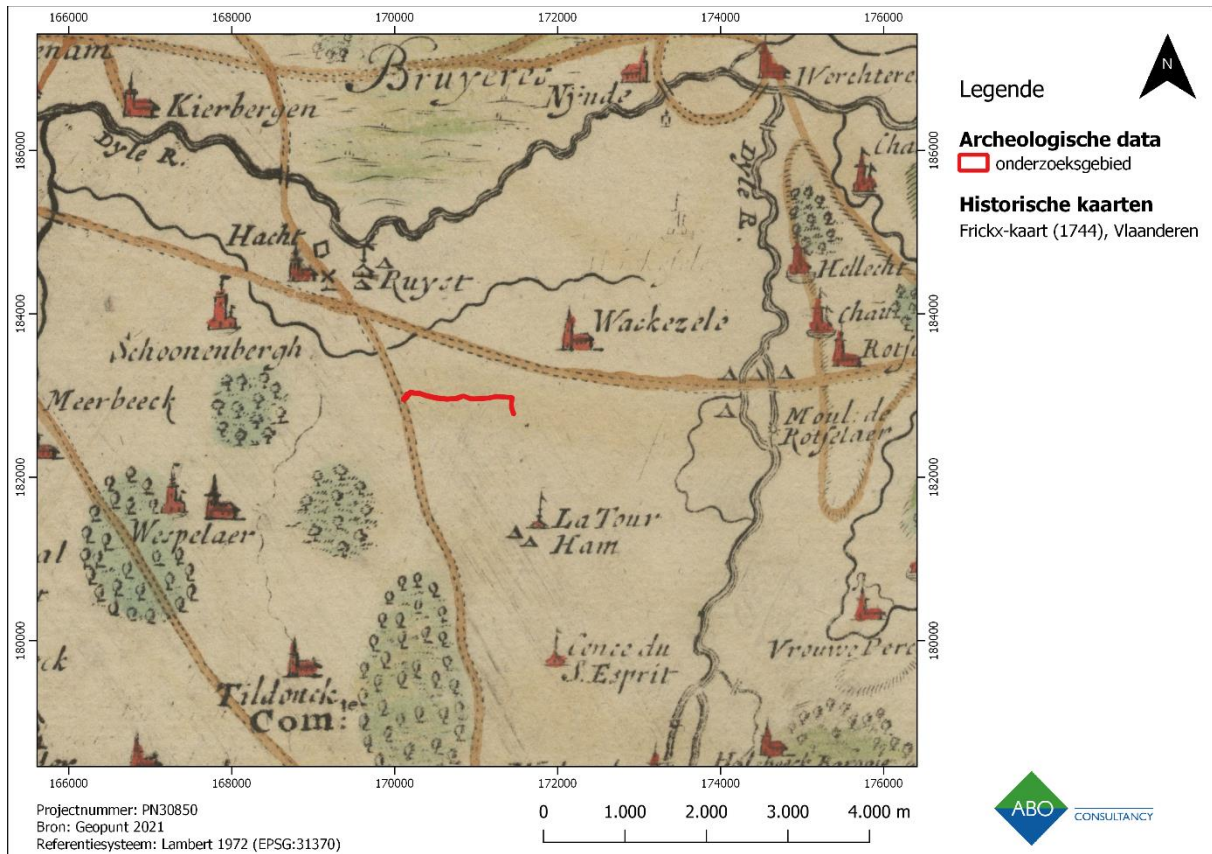

Figuur 31: GRB met weergave van de reeds bekrachtigde archeologienota's en nota's in de omgeving rondom het onderzoeksgebied

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FRICXKAART (1712)

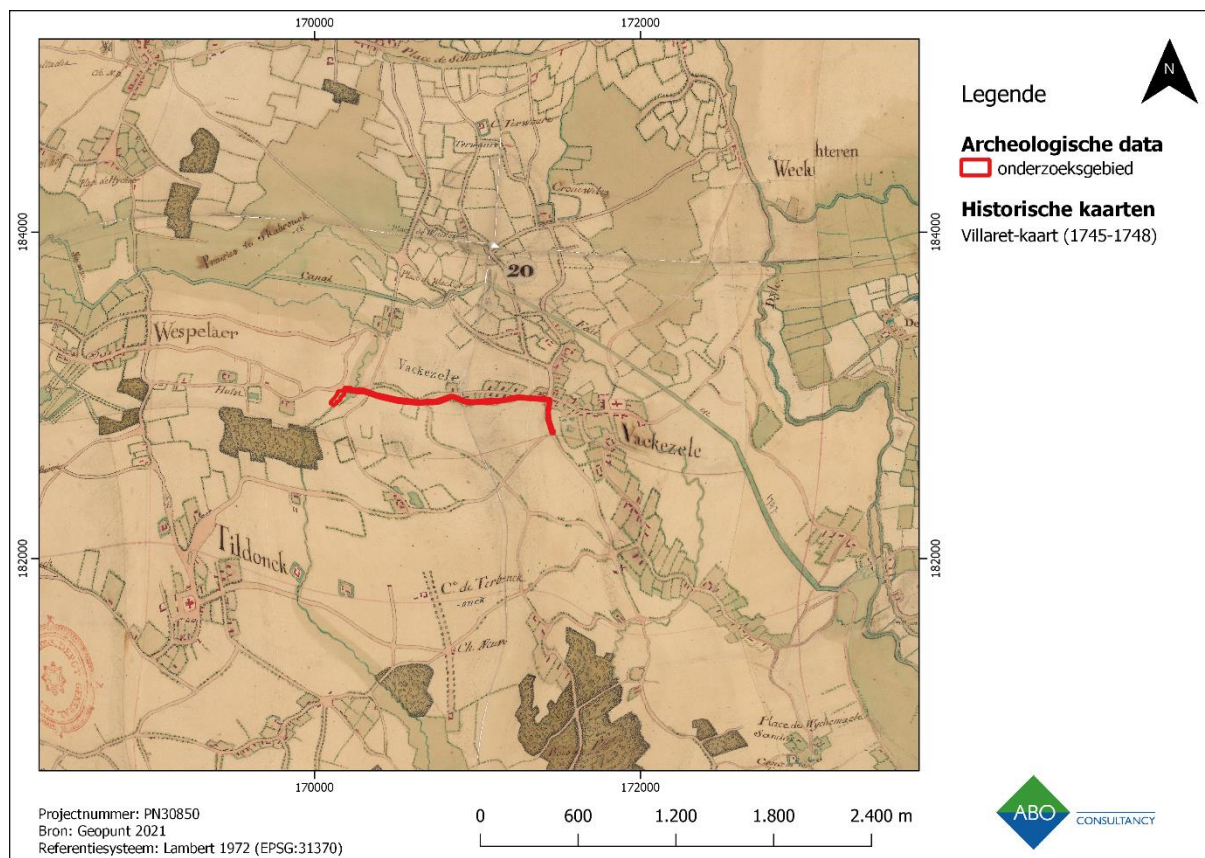
Op de Fricxkaart wordt het onderzoeksgebied ten zuidoosten van Haacht en ten zuidwesten van “Wackezele” weergegeven, terwijl het in werkelijkheid iets meer naar het noorden is gelegen (Figuur 32). De ruimere omgeving van het onderzoeksgebied wordt vooral gekenmerkt door de aanwezigheid van enkele parochies, beboste arealen, hoofdwegen en (zijtakken van) de Dijle. In het noorden wordt ook een heidegebied afgebeeld.

Figuur 32: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

4.3.2 VILLARETKAART (1745-1748)

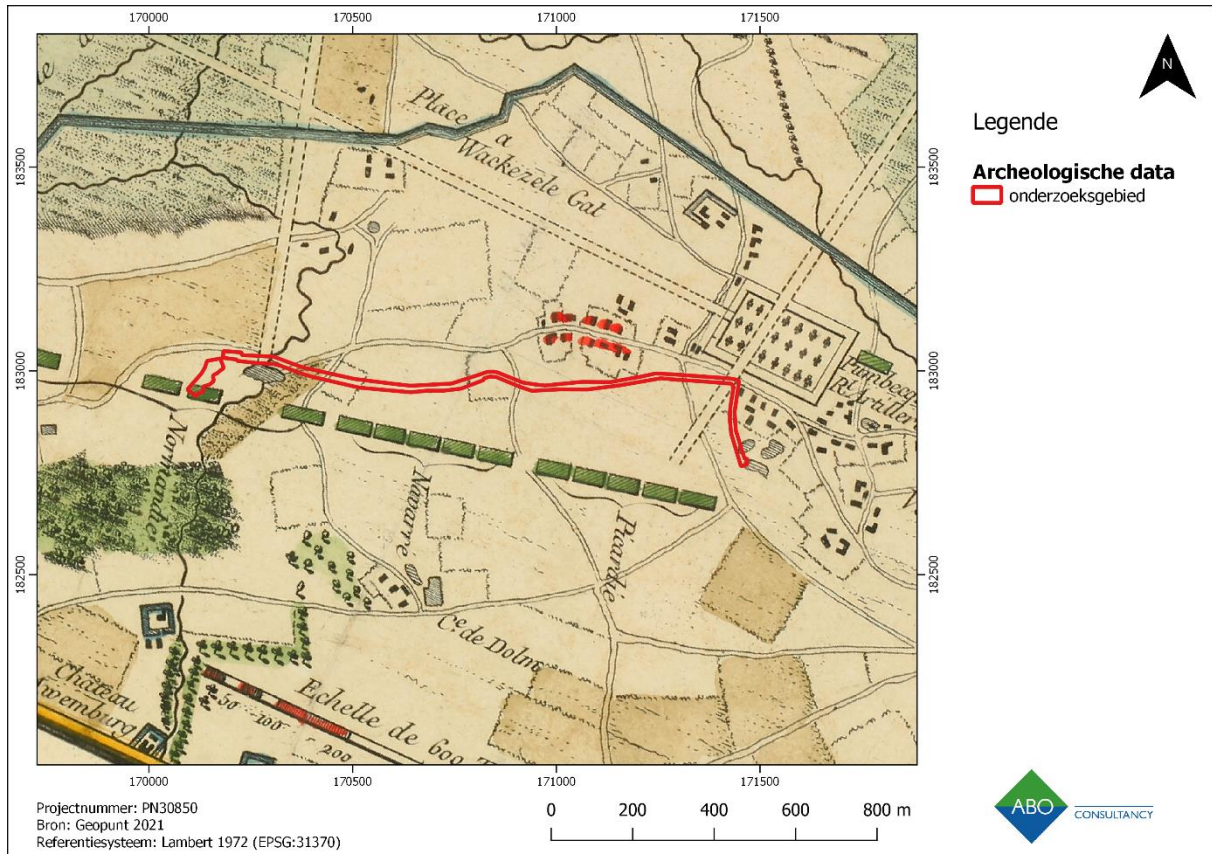
Op de Villaretk kaart wordt het plangebied geografisch nauwkeuriger weergegeven. Het tracé ter hoogte van de Vinkstraat komt evenwel niet helemaal overeen met het huidige, maar dat ter hoogte van de Wijgmaalsesteenweg wel. De toenmalige bewoning concentreerde zich langs het dorp “Vackezele” en de oostelijke helft van de voorloper van de Vinkstraat. Ter hoogte van het plangebied zelf bevindt zich evenwel geen bewoning.

Figuur 33: Villaretk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

4.3.3 DROITE DU CAMP DE MALINES PRIS PAR L'INFANTERIE DE L'ARMÉE DU ROI (1747)

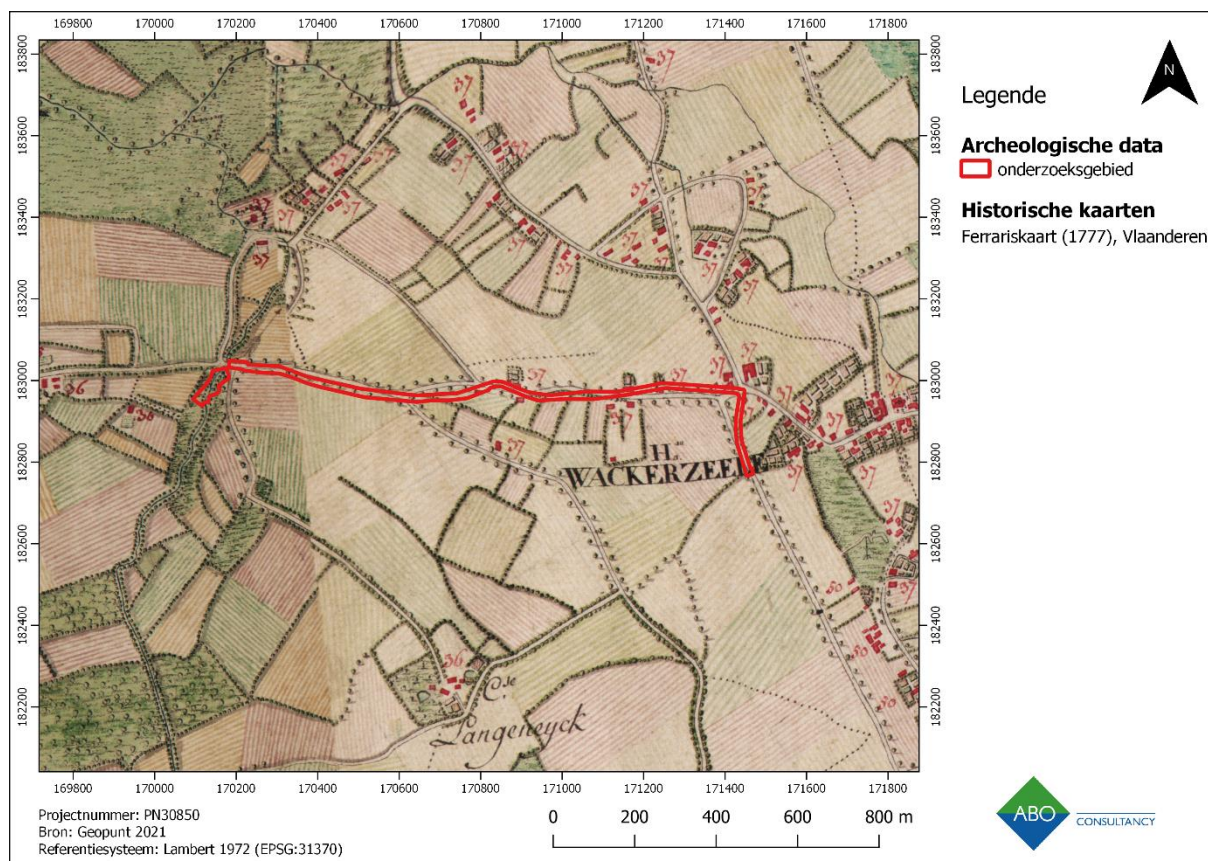
Op onderstaande kaart staat de tijdelijke linie die opgericht werd tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog aangeduid in dikke groene stippellijn. Het kamp van de geallieerden bevindt zich dan tussen de twee Neten. De artillerie wordt opgedeeld in drie divisies, de rechter situeert zich te Wackezele, de centrale in Haacht en de linker te Mechelen. Iets ten zuiden van het plangebied komt bijgevolg de rechter divisie voor. Ten noordoosten van het plangebied bevindt zich het artilleriekamp van Maarschalk Maurice de Saxe hier onder leiding van brigadier Pumbecque. Beide structuren (de linie en het artilleriekamp) zijn echter enkel gekend uit cartografische studie.

Figuur 34: Onderzoeksgebied op La Droite du Camp de Malines uit 1747 (Gravure uit J.B. De Sahuguet d'Espagne, Histoire du Maréchal Comte de Saxe)

4.3.4 FERRARISKAART (1771- 1778)

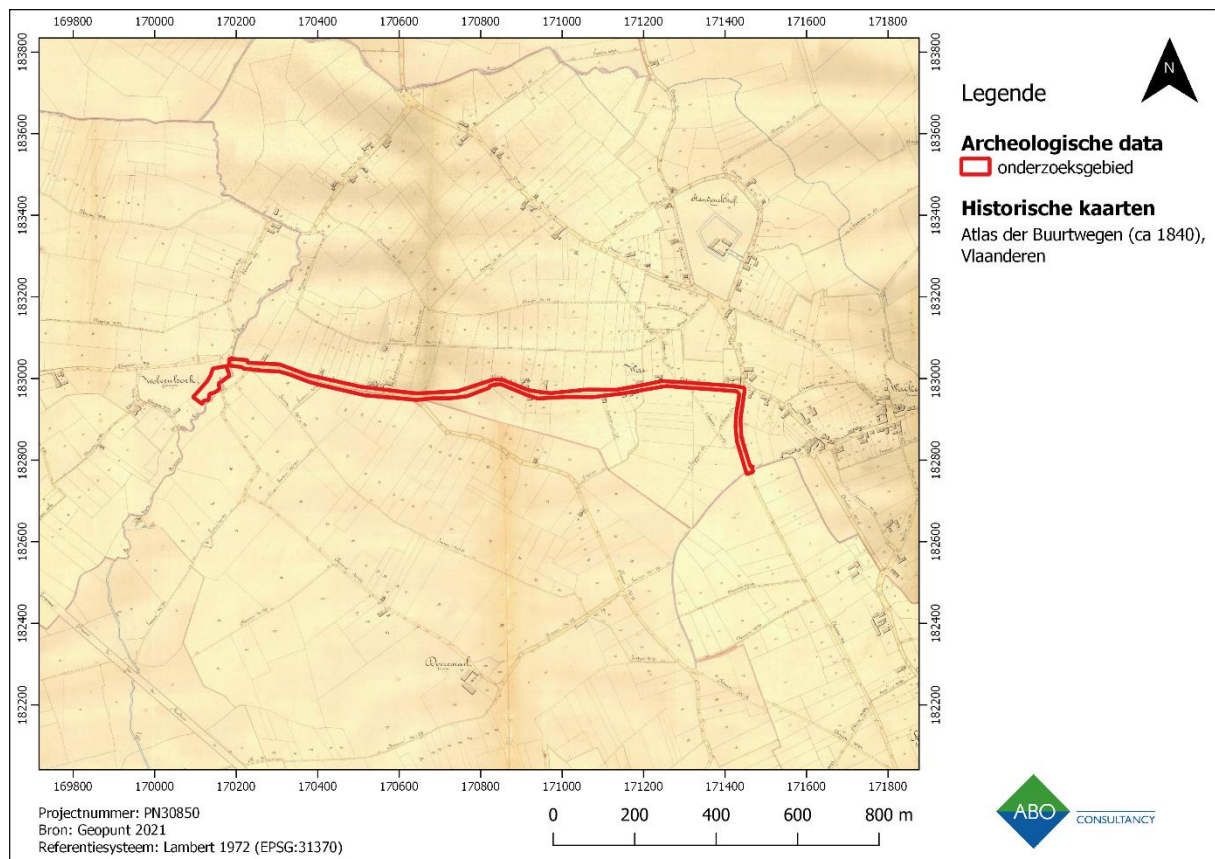
De Ferrariskaart geeft een eerste duidelijke indicatie van het historische landschap van de 18e eeuw (Figuur 35). De toenmalige weg overlapt grotendeels met het huidige wegtracé. Ook nu nog concentreert de bebouwing zich ter hoogte van de oostelijke helft en ten oosten van het plangebied. Het toekomstige terrein voor grondverbetering wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een waterloop en een aanpalend weiland. Gronden palend aan waterlopen werden immers omwille van hun hoge vochtigheidsgraad meestal ingezet als weiland. Bebouwing komt er evenwel niet voor.

Figuur 35: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

4.3.5 ATLAS DER BUURTWEGEN (1841)

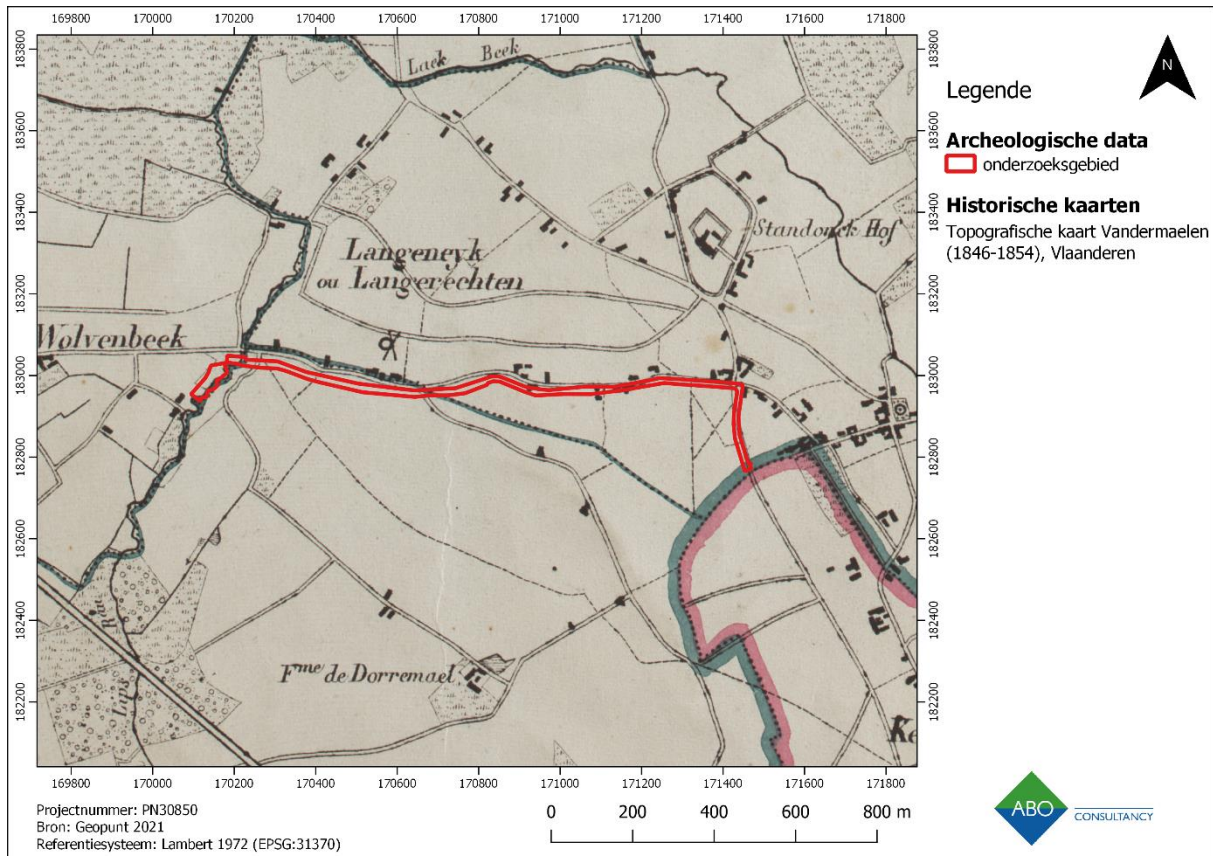
De Atlas der Buurtwegenkaart toont nog altijd weinig tot geen stijging in bebouwing langs de Vinkstraat. Wel worden nu ook enkele gebouwen langs de westelijke helft van het tracé weergegeven. De toenmalige en huidige stratenpatronen overlappen nog niet voor 100%. Eerder dan aan een onnauwkeurigheid is dit wellicht te wijten aan een recente wijziging in de loop van de straten. Het terrein voor grondverbetering is niet bebouwd. In het noordoosten wordt het Standonckhof en in het zuiden de ferme de Dorremael weergegeven.

Figuur 36: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied

4.3.6 VANDERMAELEN KAART (1846–1854)

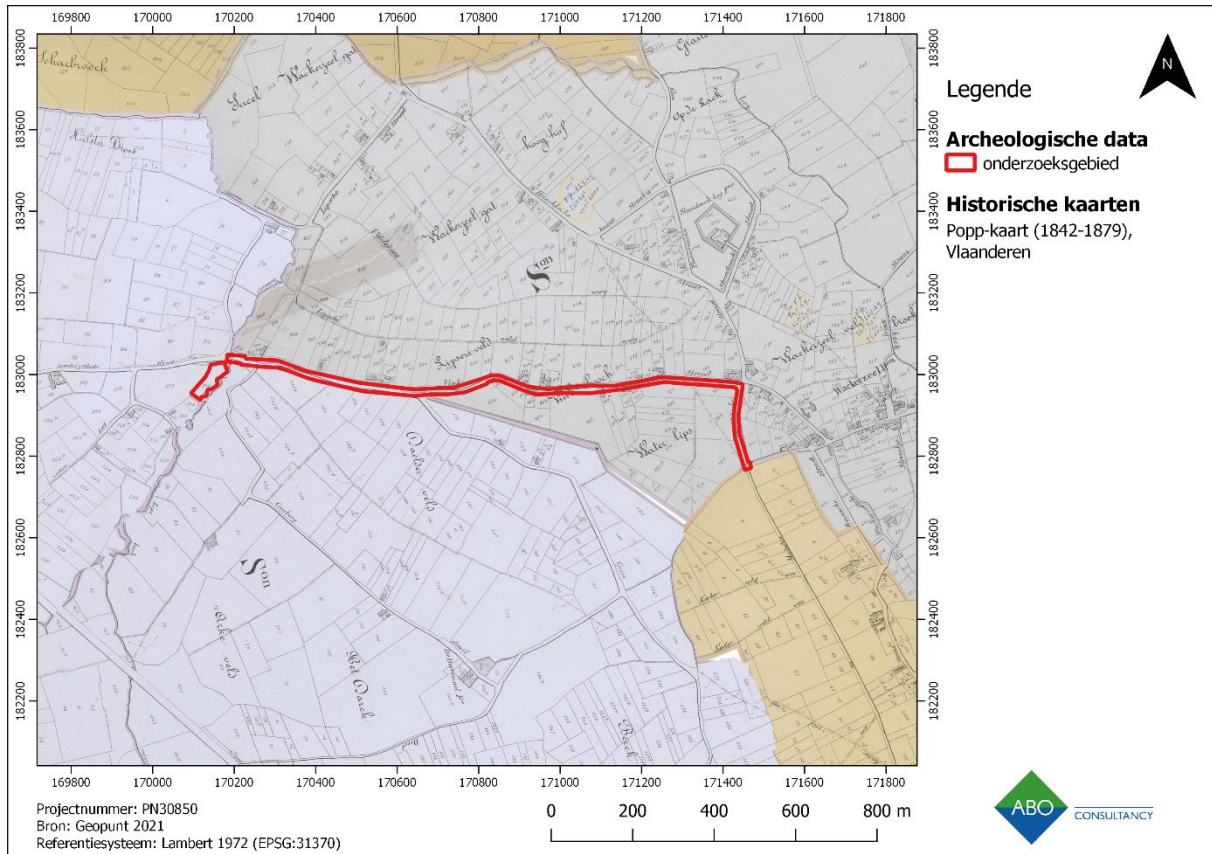
Op de topografische kaart van Vandermaelen zien we een gelijkaardige graad van bebouwing. Ook worden hier de administratieve grenzen afgebeeld. De Lipsebeek ter hoogte van het terrein voor grondverbetering wordt bijvoorbeeld als administratieve grens gebruikt. Ten noorden van het tracé bevindt zich een windmolen.

Figuur 37: Vandermaelen kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

4.3.7 POPPKAART (1842-1879)

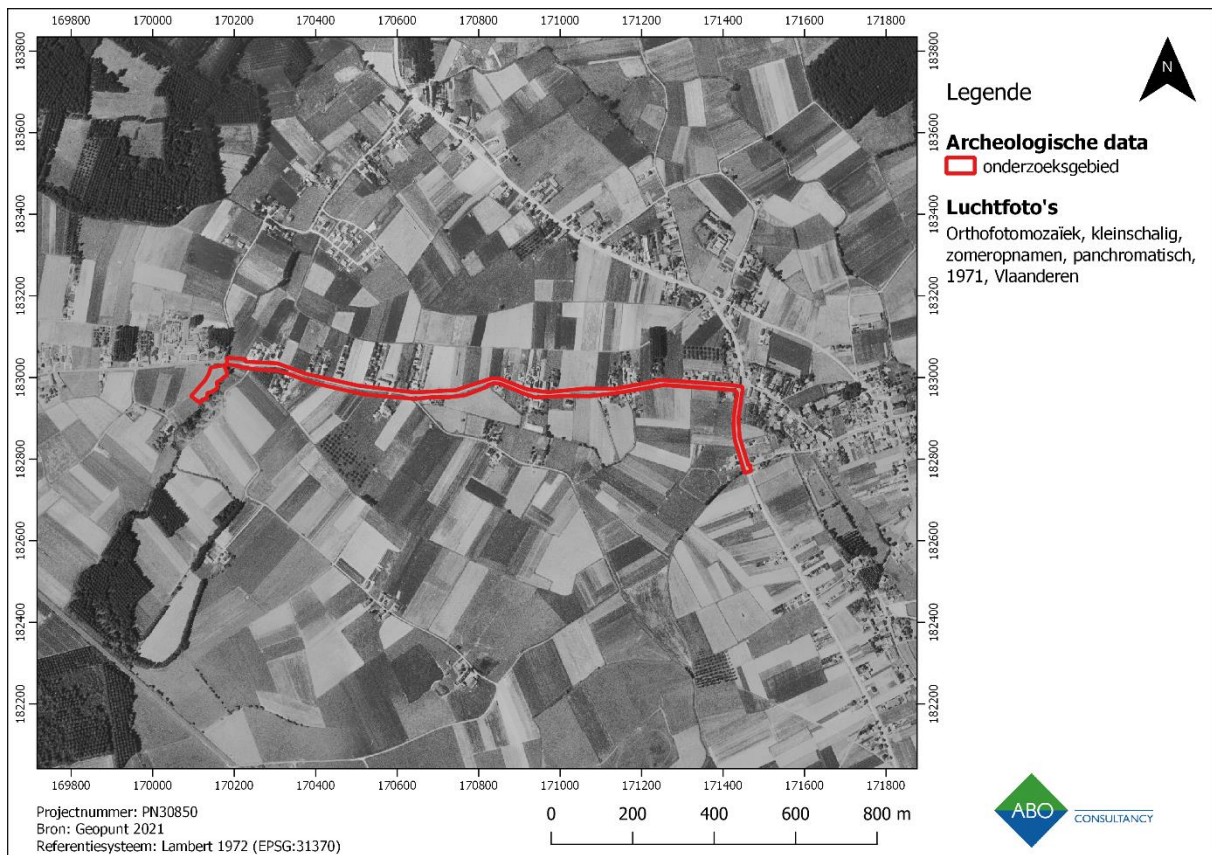
Op de Poppkaart zijn de nieuwe perceelsindelingen zichtbaar. Ten noorden van het tracé bevindt zich het Lipseveld, ten zuiden het Daelderveld en in het zuidoosten het Water Lips. Het gehele terrein voor grondverbetering valt binnen een enkel perceel (108)..

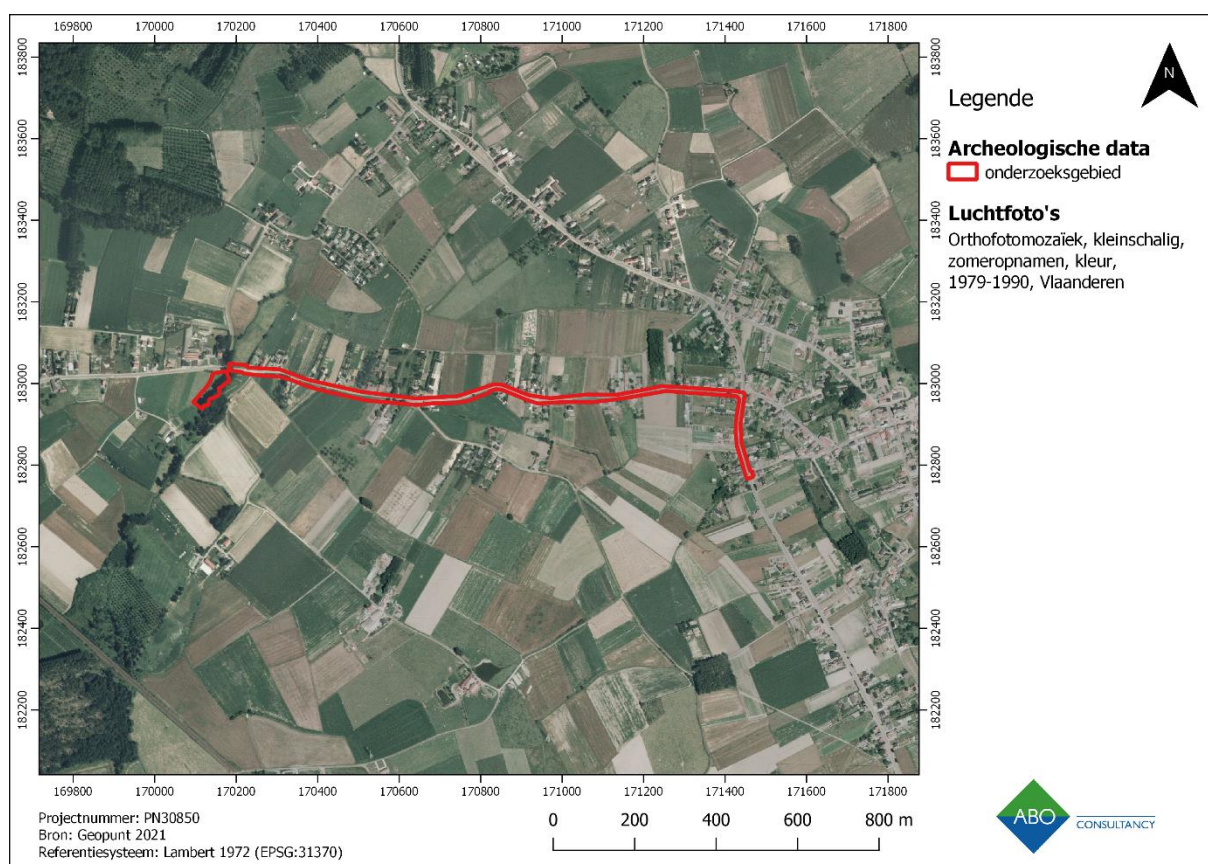
Figuur 38: Poppkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

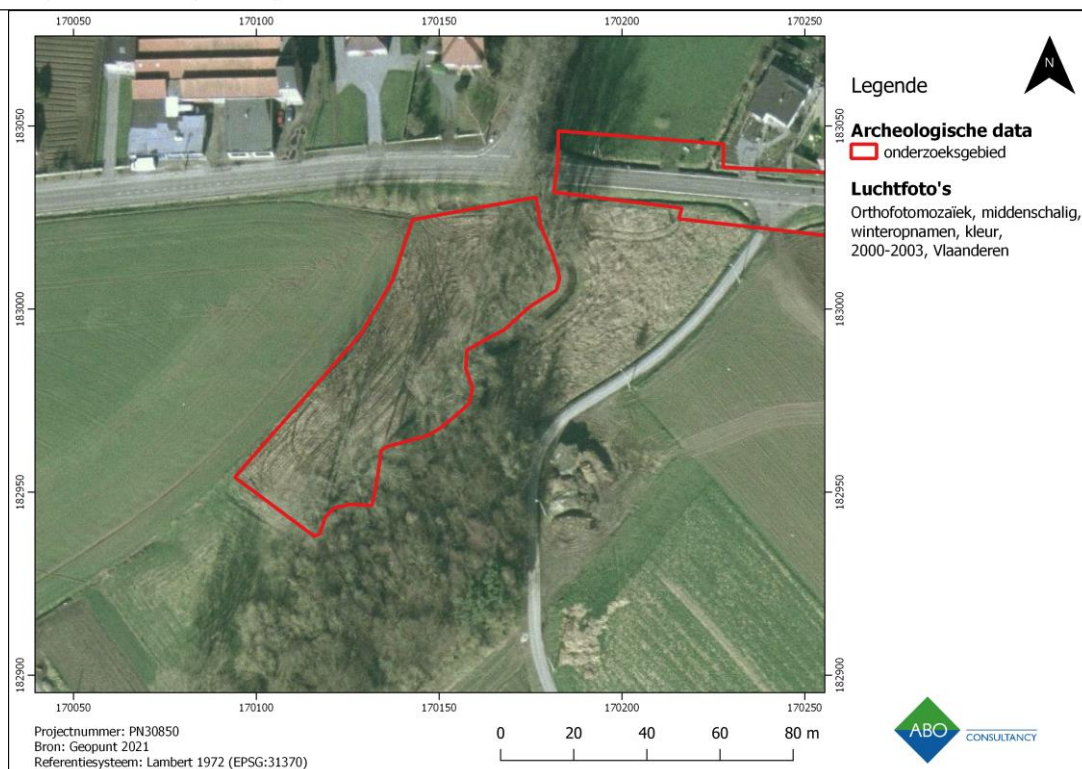
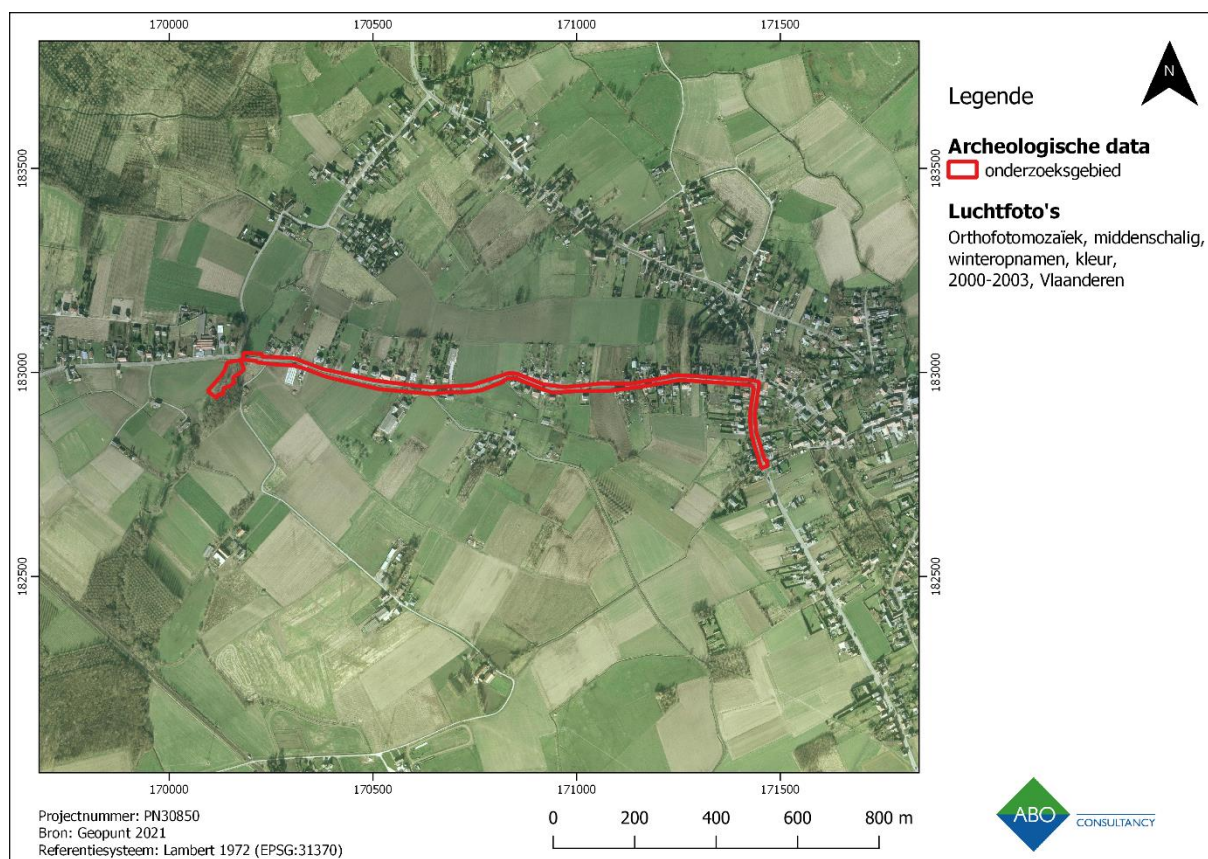
Op basis van de cartografische bronnen en luchtfoto's kan opgemaakt worden dat de bebouwing sterk is toegenomen na 1990. Tussen de jaren 1970 en de huidige situatie lijken de omliggende percelen ook meer aaneengesloten. Het terrein voor grondverbetering wordt steeds onbebouwd weergegeven. Op de orthofoto van 2000-2003 is er duidelijk activiteit in de vorm van betreding door zware machines ter hoogte van dit perceel. Op deze van 2013 wordt het terrein beploegd weergegeven. Later zal het steeds als weiland of braakliggende grond worden afgebeeld. Er kan met andere woorden ook enige vorm van recente verstoring door agrarische activiteiten ter hoogte van het terrein voor grondverbetering worden verwacht.

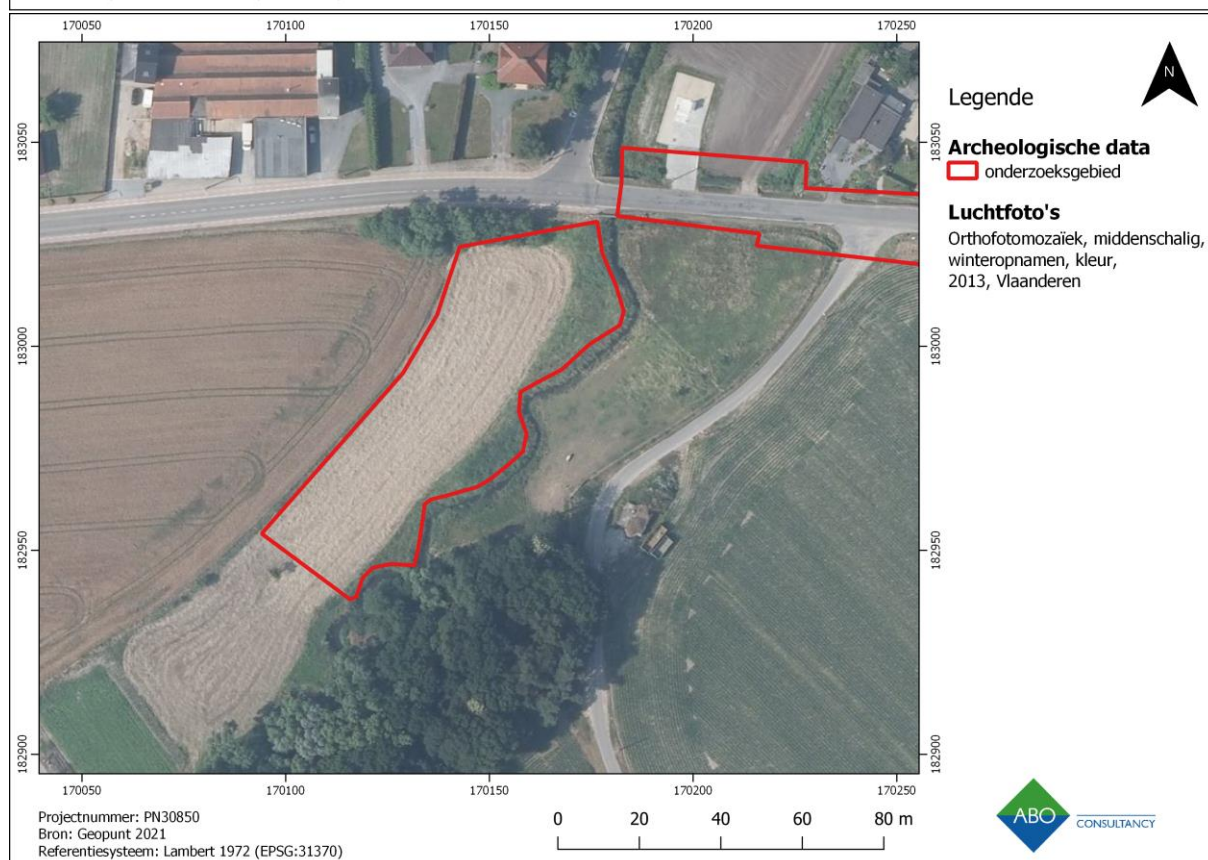
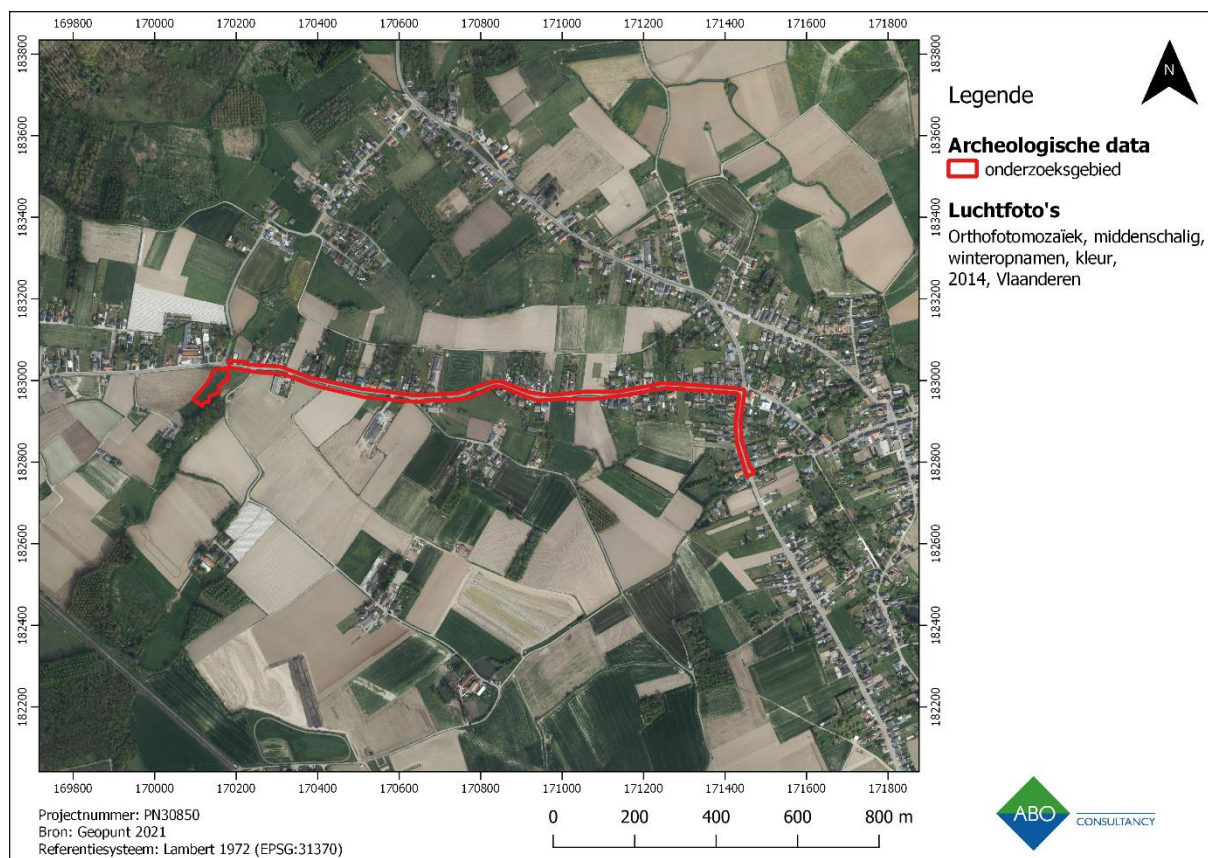
Figuur 39: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1971) met weergave van het onderzoeksgebied

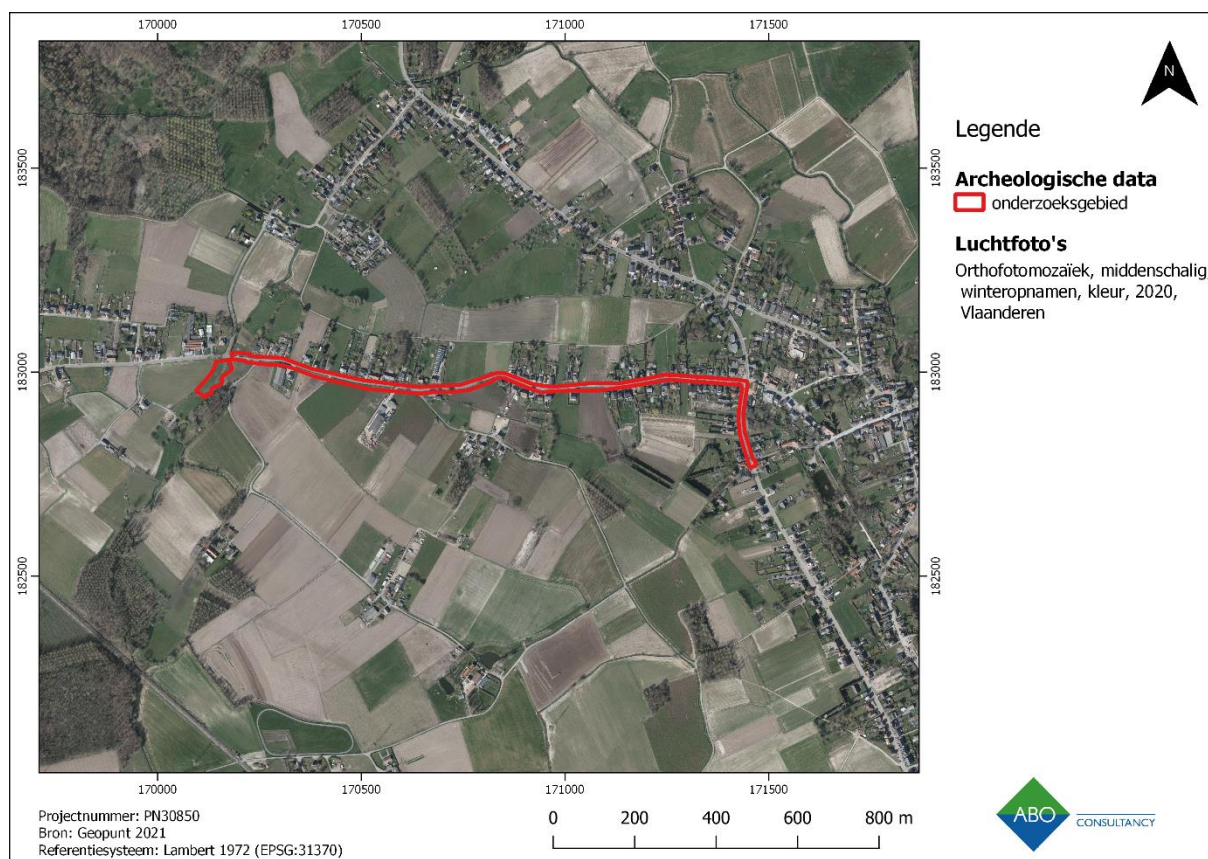
Figuur 40: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied

Figuur 41: Orthofotomozaïek (middenschallige zomeropname uit 2000-2003) met weergave van het onderzoeksgebied

Figuur 42: Orthofotomozaïek uit 2014 (middenschallige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied

Figuur 43: Orthofotomozaïek uit 2020 (middenschallige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied

5 BESLUIT EN SAMENVATTING

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel met aanverwante infrastructuurwerken ter hoogte van de Vinkstraat, Wijgmaalsesteenweg en Wakkerzeelsestraat te Haacht. Het doel van dit onderzoek is driedig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

1. Landschappelijk gezien is het onderzoeksgebied gelegen ter hoogte van een hoger gelegen zone in de zandleemstreek. Naar het zuiden toe stijgt het reliëf richting het Brabants Plateau dat zich in Waals-Brabant bevindt. Op drie kilometer noordwaarts en twee kilometer oostwaarts van het plangebied bevindt zich de Dijle. Het terrein voor grondverbetering bevindt zich ook eerder op de hogere gronden maar situeert zich vlakbij de Lipsebeek en is als gevolg daarvan een eerder natte locatie. Een ligging ter hoogte van een hoge en droge zone was naar het verleden toe steeds interessant voor occupatie door de mens. Een natte locatie is minder interessant voor bewoning maar ook hier kunnen zich activiteiten voltrokken hebben in de vorm van veeteelt, artisanale activiteiten zoals het roten van vlas, ... Met betrekking tot de bodemopbouw kan samenvattend gesteld worden dat er ter hoogte van het tracé indien de bodem niet verstoord is (OB) een matig natte of matig droge zandleembodem voorkomt die gekenmerkt wordt door veelal (maar niet altijd) een dikke antropogene humus A-horizont boven hetzij een al dan niet bewaarde of verbrokkelde podzol, hetzij een afwezigheid van profielopbouw. Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering komen gelijkaardige bodems voor met die kanttekening dat een groot deel gekarteerd wordt als bodemtype Aep, de welke een natte leembodem betreft zonder profielopbouw maar met een gereduceerde laag op minder dan 125cm onder het maaiveld. Het ter hoogte van de er elders voorkomende bodemtypes eventuele voorkomen van een podzol(restant) kan wijzen op een mogelijk steentijdpotentieel gezien de vorming van een dergelijke bodem tijd vraagt en dit indien de podzol intact is wijst op een eeuwenlange afwezigheid van verstoring. Een dikke A-horizont heeft daarenboven een afdekkend, beschermend effect op eventuele archeologische sporen. Ter hoogte van het terrein voor grondverbetering kunnen ook de quartaire sedimenten een gunstig effect hebben op eventuele archeologie gezien deze onder andere bestaan uit verschillende pakketten met fluviale sedimenten die een afdekkende en beschermende functie kunnen hebben gehad. Archeologische studie van de omgeving geeft aan dat de nabije omgeving van het plangebied een eerder groot archeologisch potentieel voor diverse periodes in zich draagt. Zo is er in het verleden bij veldkartering al enkele malen lithisch materiaal opgedoken, komen er ook op diverse locaties sporen uit de metaaltijden voor, zijn er Romeinse restanten in de buurt aangetroffen alsook elders een middeleeuwse plattegrond, bevindt er zich een kampement uit 1747 ter hoogte van het plangebied zelf en bevindt het westelijke deel van het onderzoeksgebied zich ter hoogte van de KW-Linie die gebouwd werd kort voor de Tweede Wereldoorlog. Het zwaartepunt ligt evenwel op sporen uit de metaaltijden, de middeleeuwen en nieuwe tijd. Op basis van enkel en alleen een bureaustudie kan het voorkomen van archeologische sporen echter niet bij voorbaat bevestigd noch uitgesloten worden. Specifiek voor het terrein voor grondverbetering is omwille van de natte aard van het terrein de kans op steentijdsites veel minder groot, maar het kan niet bij voorbaat uitgesloten worden. Moest er toch een steentijdsite voorkomen zou deze eventueel bewaard kunnen zijn

gezien het mogelijk plaatselijk voorkomen van een podzol en/of een afdekkende dikke A-horizont.

2. Cartografische bronnen toonden aan dat de Vinkstraat en Wijgmaalsesteenweg al enkele eeuwen in gebruik zijn als lokale wegen die een omgeving met een zeer agrarisch karakter doorkruisten. De Wijgmaalsesteenweg flankiert verder ook de dorpskern van Wakkerzeel. In de loop van de 20ste eeuw deed zich echter een sterke uitbreiding van de bewoning langsheen de wegen van het onderzoeksgebied en in de omgeving waardoor het tracé vandaag een zone met concentratie aan moderne bebouwing doorsnijdt. Deze ontwikkeling ging gepaard met bodemverstorende ingrepen voor de aanleg van wegverhardingen, nutsleidingen en een gemengd rioleringsstelsel. De bodem is ter hoogte van het tracé dan ook geroerd tot op een diepte van minimaal 40 à 50cm als gevolg van de aanleg van asfaltverharding. Daar waar nutsleidingen aanwezig zijn, is er sprake van een verstoring van 1 m breed en diep. Ter hoogte van de bestaande riolering is de oorspronkelijke bodemopbouw verstoord tot op een diepte van zo'n 2,6 à 2,8m onder het maaiveld. Door dergelijke bodemingrepen kan aangenomen worden dat mogelijks archeologisch interessante lagen reeds verstoord of aangetast zijn. Bijkomend dient rekening gehouden te worden met de impact van de geplande werken op het bodemarchief. Hoewel er op het tracé een uitbreiding van het oorspronkelijke gabarit in de breedte en in de diepte zal plaatsvinden, zal bij de aanleg van de nieuwe leidingen slechts een beperkte zone bijkomend verstoord worden. Bovendien neemt op deze manier ook het kennispotentieel af aangezien de ruimtelijke context beperkt wordt. Dit is echter anders voor de zone waar het terrein voor grondverbetering zal aangelegd worden aangezien hier de reeds bestaande verstoring beperkt is, er een aansluitende oppervlakte zal opengelegd worden en het terrein een oppervlakte heeft die inzicht biedt in de ruimtelijke context indien archeologische resten en/of sporen zouden worden aangetroffen.
3. De eerdere verstoringen door aanleg van wegenis, nuts- en rioleringsleidingen ter hoogte van het lijntracé hebben een nefaste invloed gehad op de bewaring van het bodemarchief en zorgen ervoor dat de kans op het aantreffen van archeologische resten er beperkt is (zie hoofdstuk 2). Het archeologische potentieel zit dan ook in het aantreffen van dieperliggende archeologische erfgoedwaarden uit de verwachte perioden die nog bewaard zijn gebleven onder de bestaande verstoringen. Het is echter de vraag in welke mate sporen, vondsten, structuren en stratigrafieën bewaard zijn gebleven onder de huidige verhardingen. De geplande werken zullen ingrepen in de bodem omvatten tot een diepte van zo'n 1 m tot maximaal 5 m-mv voor één à plaatselijk twee of drie aanleg sleuven over een breedte van telkens zo'n 1 à 2 m. Hierbij zal een gemengd rioleringsstelsel worden vervangen door een gescheiden stelsel dat zich onder de bestaande wegenis zal bevinden. Ook zullen grachten geherprofileerd worden of nieuw aangelegd. Bij uitbreiding van het gabarit zal vooral reeds geroerde bodem worden verstoord. Ook bij de heraanleg van de wegenis zal er geen of slechts zeer beperkte bijkomende bodemverstoring plaatsvinden. Voor de dieper gelegen lagen, die mogelijk nog intact zijn, wordt de kans op het aantreffen van archeologische resten echter zeer klein ingeschat omwille van de lange geschiedenis van het tracé als weg en het feit dat de C- (deels) en B-horizonten er mogelijk verdwenen zijn. De impact van deze werken op het bodemarchief is dan ook beperkt. Bovendien moet rekening gehouden worden met de beperkte omvang van de werksleuf en moet de afweging gemaakt worden in welke mate een dergelijk klein kijkvenster kan bijdragen tot kennisvermeerdering, rekening gehouden met een verstoorde bovengrond en zeer beperkt ruimtelijk inzicht indien toch resten en/of sporen zouden worden aangetroffen. Ondanks de reële archeologische verwachting voor de

omgeving, wordt de potentiële kenniswinst door deze factoren zeer laag ingeschat. De wetenschappelijke meerwaarde van het tracé is dan ook nagenoeg onbestaande. Het lijntracé kan worden vrijgegeven.

Voor het perceel waar het terrein voor grondverbetering zal aangelegd worden, wordt wel verder vooronderzoek geadviseerd. Dit terrein vervulde vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot op heden een agrarische functie (was in gebruik als weiland en later ook eerder uitzonderlijk wel eens als akker) en bleef nagenoeg volledig onbebouwd en onverhard. Dit gegeven verhoogt de kans op een goede bewaring van archeologische resten en/of sporen, indien aanwezig. Tijdens de geplande werken zullen de werken hier het bodemarchief tot ca. 0,8m-mv verstoren. Het archeologisch potentieel omvat hier de kans op het aantreffen van sporensites vanaf het neolithicum t.e.m. de nieuwste tijd. Bijzondere aandacht gaat uit naar vondsten uit de Nieuwe Tijd, gezien de overlap tussen het plangebied en een 18e eeuws kampement. Het kan niet bij voorbaat worden uitgesloten dat eventuele resten uit de steentijden volledig afwezig zijn.

Samenvattend gesteld wordt er dus vrijgave geadviseerd voor het volledige rioleringstracé. Enkel voor het terrein waar een terrein voor grondverbetering zal aangelegd worden ter hoogte van de Wakkerzeelsestraat wordt aanvullend vooronderzoek geadviseerd. De te volgen methode en strategie worden toegelicht in het Programma van Maatregelen van deze archeologienota.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General director		26 mei 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		26 mei 2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ kwaliteitsverantwoordelijke		26 mei 2021

7 BIBLIOGRAFIE

7.1 LITERAIRE BRONNEN

- Claesen J., Van Genechten B., Audenaert E., Bouckaert K., Keersmaekers E., Doucet A. Archeologienota Tildonk, Wijgmaalsesteenweg. Archebo rapport 2019A44. Kortenaken.
- Claessens L., Gyesbreghts D., Reusens R., Coremans L. 2019. Nota, Haacht Hambos, Wilgen.
- De Brabandere F. e.a., 2010. De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek.
- De Raeymaeker A., Dupont L., 2018. Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Wijgmaalsesteenweg 25 te Wakkerzeel. Studiebureau Archeologie bvba. Tienen.
- Hierbaut E.N.A., 2018. Verkaveling aan de Martelarenlaan 17 te Wakkerzeel. LAResreapport 125. Halle-Zoersel.
- Jennes N., Verrijckt J., 2020. Tildonk Wijgmaalsesteenweg 123. Nota Landschappelijk bodemonderzoek, veldkartering en proefsleuvenonderzoek. Rapport nr 0269. Verrijckt bvba. Beerse.
- Reyns N., Claessens L., 2017. Archeologienota Haacht – Hambos, project 21931. Rapporten All-Archeo bvba 367. Temse.
- S.N., Archeologische opgraving t.h.v. Wilgen te Hambos (Haacht, prov. Vlaams-Brabant), ABO archeologische rapporten 1020, Aartselaar.
- Van Ranst E., Sys C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Laboratorium voor Bodemkunde, Universiteit Gent.

7.2 WEBSITES

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten> (geraadpleegd op 21 april 2021).
- Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2020 [Online], <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie> (geraadpleegd op 22 april 2021).
- Geopunt Vlaanderen 2020: Basiskaarten (Luchtfoto 1971, 1979-1990, 2000-2003, 2014, 2018, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 20 april 2021).
- Geopunt Vlaanderen 2020: Historische kaarten (Fricxkaart, Villaretkaart, Ferrariskaart, Atlas der Buurtwegenkaart, Vandermaelenkaart, Poppkaart) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 22 april 2021).
- Geopunt Vlaanderen 2020: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 20 april 2021).
- <https://www.haacht.be/korte-geschiedenis>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13628>
- <http://www.kwlinie.be/databank>